

HURIDOCS

Human Rights Information and Documentation Systems, International

سلسله نشرات
«نظارت و مستند سازی حقوق بشر»

جلد اول

نظارت

چيست

مؤلفين: مانويل گوسمان و بيرت ويرستاپن

سيستم هاي معلوماتي و مستند سازي حقوق بشر

2001

Persian/Dari translation 2011

By Prof. Dr. Rafiullah Bidar (PhD)

عناوین

1	مقدمه
1	تمجید
2	1. نظارت چیست
4	2. نظارت حقوق بشر چیست
10	3. چرا نظارت صورت میگیرد
12	4. نظارت را کی اجرا میکند
21	5. آمار از کجا و چگونه دریافت میگردد
25	6. نظارت وضعیت عمومی چگونه انجام میگردد
31	7. نظارت قضیه مشخص چگونه اجرا میگردد
35	8. ارقام چگونه تحلیل میگردد
37	9. دیگر چه را میتوان انجام کرد
40	تاویل نامه
41	ماخذ

مقدمه

اثر حاضر عبارت از سلسله نشرات نظارت و مستند سازی حقوق بشر، تهیه شده HURIDOCS (سیستم های معلوماتی و مستند سازی حقوق بشر) می باشد. این سلسله از مواد کمکی عملی تشکیل گردیده است که متوجه ارتقای ظرفیت های سازمانهای حامی حقوق بشر در عرصه فعالیت های نظارتی و مستندسازی میباشد. در سلسله مذکور دو نوع ممد تفکیک میگردد: در ممد «..... چیست» موضوع معین تشریح میگردد، ممد «چگونه...» به یاددهانی روشها و تدوین مهارتها برای این و یا آن فعالیت وقف گردیده اند.

اثر حاضر، نظارت چیست، هدف دارد تا به افرادی که در عرصه حقوق بشر کار میکنند، مساعدت نماید تا محتوای نظارت را دقیقتر درک نمایند. در اینجا مفاهیم و واژه های خاص زیاد به مطالعه کننده پیشکش گردیدند. ممد حاضر قبل از مطالعه کتب و رهنمای گوناگون در باره موضوع نظارت و مستند سازی، عبارت از مواد مقدماتی خیلی ضروری بوده می تواند. جلد های سلسله حاضر مخصوصاً برای سازمانهای کوچک حمایت از حقوق بشر ترتیب گردیده اند، با محاسبه آنکه چنین سازمانها معمولاً محدودیت های منابع داشته و دارای تشکیل کوچک کارمندان بوده که مجبور به انجام وظایف کثرتالعه می باشند. شکل و حجم مناسب استفاده ممد ها، آنها را به مواد عالی رهنما مبدل ساخته است. مزید بر آن، طرز نگارش آنها باید فراگیری آنها را سهل ساخته و آنها میتوانند منحصیث مواد آموزشی، به شمول آموزش مستقلانه، مورد استفاده قرار گیرند.

تمجید

از دینگ بگاساو Ding Bagasao و آیده مارییا نوال Aida Maria Noval تشکر فراوان میکنیم که تذکرات و پیشنهادات مفید فراوان که ارائه کردند حین تصحیح ممد خیلی مساعدت نموده.

اعضای کمته HURIDOCS که رهبری و مساعدت کردند:
کوفی کمادو (Kofi Kumado) رئیس (گانا).
اجنیت اولیسن (Agnethe Olesen) مالی (دنمارک).
جیمس لاوسون (James Lawson) (فرانسه).
اورورا جوات دی دایوس (Aurora Javate De Dios) (فلپین).
جدیت دیک (Judith Dueck) (کانادا).
جانناتان کتاب (Jonathan Kuttab) (فلسطین)
آیده مارییا نوال (Aida Maria Noval) (مکسیکو)

ممد درسی به حمایت ... نشر گردیده است.

1. نظارت چیست

(معلومات عمومی)

عناصر نظارت

- نظارت به معنی مشاهده تفصیلی از وضعیت و یا قضیه خاص بوده که به منظور تشخیص اتخاذ تدابیر آتی انجام میگیرد.
- عناصر ذیل ماهیت نظارت را تشکیل میدهد:
- 1- نظارت در زمان نسبتاً طولانی انجام میگیرد.
 - 2- نظارت جمع آوری و دریافت تعداد زیاد معلومات را دربردارد.
 - 3- توسط تفتیش دایمی و یا مؤقتی و یا تحقیقات و مستندسازی قضایا مشاهده تفصیلی از وضعیت صورت میگیرد.
 - 4- حین ارزیابی وضعیت و یا قضیه مورد بررسی، بویژه حین تشخیص خلاف رفتاری ممکنه معیارها و موازین منحیث احکام مورد استفاده قرار میگیرند.
 - 5- به منظور تعیین آنکه وضعیت با معیارها و یا موازین تعیین شده چه نسبت دارد، وسایل و یا میکانیزم ها مورد استفاده قرار میگیرد.
 - 6- طور معمول محصول نظارت عبارت از گزارش در باره وضعیت میباشد.
 - 7- گزارش ارزیابی وضعیت را احتوا میکند که پایه فعالیت های آینده را تأمین میکند.

معیارها و موازین

موازین و معیارها عبارت از مشخصات مروجه، قابل قبول همگانی و یا توافق شده و یا طرق سلوک اشخاص، اشیاء، رویدادها و یا اوضاع، می باشد. قضیه و یا وضعیت غیرعادی به حساب می آید، در صورت که مشخصات خلاف رفتاری از موازین را نشان دهد. این به معنی آنست که مشکل موجود است که باید حل و فصل گردد.

به گونه مثال واقعه شخصی را در نظر میگیریم که به مریضی تب مبتلا است. قاعده مهم در این حالت عبارت از حرارت بدن است. اگر حرارت بدن از 37,5 درجه سانتی گریز بلند تر باشد، حرارت غیر عادی به حساب می آید. مشکل که باید حل گردد عبارت از تب و یا اگر دقیق تر بگویم علت تب است.

طوری معمول در اجتماع موازین آن چیزهای میباشند که اکثریت اعضا آن را دنبال میکنند، بطور مثال، موازین لباس. مزید بر آن، نه تنها «آنچه که هست»، بلکه آنچه که «باید باشد» قاعده شده میتواند. به این ترتیب، موازین، میتواند بوسیله معاهدات تحمیل گردند، که توسط جوانب شامل در معاهده باید دنبال گردد و یا باید تعمیم گردد.

بسیاری از موازین و معیارهاییکه در معاهدات میان کشورها شامل گردیده، با رفتار حاکمان رسمی حین اجرای وظایف شان، ارتباط دارد. بطور مثال: حین دستگیری مضمون به جرم افسران پولیس از آنچه که ضرورت است، تعداد بیشتر قوا را نباید ذیدخل سازد. حین جابجا ساختن مجرمین در محبس باید مقدار کافی جای برای یک نفر محبوس اختصاص یابد، و در صورت که چندین محبوس را در اطاق کوچک محصور نمایند، از معیارهای قبول شده تخطی شده است.

وسایل و یا میکانیسم های نظارت

زمانیکه داکتر مریض را معاینه میکند، او چندین ابزار را مورد استفاده قرار میدهد. بطور مثال، حرارت سنج برای اندازه گیری حرارت بدن، ستاتسکوپ برای گوش دادن به قلب و ششها، مورد استفاده قرار میگیرد. ارقام بدست آمده بعداً با موازین پذیرفته شده مقایسه میگردند. ارقام خلاف قاعده به معنی علامت مریضی میباشد.

برای اینکه معلوم گردد که کدام انحرافات در جامعه موجود است، منحیث ابزار مورد استفاده برای انجام تحقیق از فورمه مصاحبه استفاده صورت میگیرد. نتایج تحقیقات بعداً برای توضیح آنکه چه چیز در وضعیت موجود با موازین موافق نبوده، مورد تحلیل قرار میگیرند. بطور مثال فیصدی اهالی با سواد در منطقه مشخص (5) مرتبه از سطح اوسط پایتتراست، این نشان دهنده آنست که سیستم ادارت تعلیمی در منطقه مذکور بطور غیر موثر فعالیت مینمایند. بدون در نظر داشت انواع و یا ساحات نظارت، دائماً ضرورت است تا از ابزار ثبت کننده استفاده شود. داکتران نسخه های طبی مریضان را نزد خود میداشته باشند، قاضیان اظهارات شاهدان را تحریری دارند و سازمان حامی حقوق بشر فورمه های معیاری ثبت جزئیات نقض حقوق بشری را مورد استفاده قرار میدهند.

گزارش در مورد نتایج نظارت

برای آنکه اساس برای فعالیت در رابطه با وضعیت و یا واقعه معیین ایجاد گردد، نظارت انجام میگیرد. اینکار غالباً دربر گیرنده توضیح آنکه در این و آن وضعیت چه چیز با موازین مطابقت نداشته و همچنان نتیجه گیری در مورد کارهای تدبیر اتخاذ شده برای حل مشکل، میباشد. به این اساس، لازم است تا سازمانها و یا اشخاص انفرادی که مصروف نظارت اند، بطور مرتب معلومات را بشکل گزارشات ارائه نمایند. گزارشات رویدادها و یا آمار به دست آمده در مرحله معیین را مفصلاً توضیح نموده و باید ارزیابی آنها را که نمایانگر کدام تغییرات مرحله به مرحله، چون بهبود و یا وخامت وضعیت باشد، ارائه نمایند. به این ترتیب، گزارشات اساس فعالیت های آینده افرادی که نظارت را انجام میدهند و یا جوانب مستقل که تقاضای مداخله از آنها شده را تشکیل دهید.

انجام نظارت میتواند برای وقت نامعلوم طول بکشد. در عین حال، این پروسه را میتوان متوقف ساخت، خاصتاً، زمانیکه در نتیجه معلوم گردید که وضعیت به اندازه بهبود یافته که فعالیت نظارتی آتیه ضروری پنداشته نمیشود. بطور مثال، داکتر معالج مریض زمانیکه مریض از مرض شفا یافته است میتواند مراقبت (نظارت) را قطع کند.

2. نظارت حقوق بشر چیست

اصول اساسی حقوق بشر

حقوق بشر همگانی اند، هر یک بدون در نظر داشت نژاد، رنگ جلد، جنسیت، زبان، دین، عقاید سیاسی و غیره معتقدات و یا تمایلات، منشأ ملی و اتنیکی، منشأ اجتماعی، ثروت و یا موقف دیگر، مالک آنها می باشند. ولی در پهلوی آن، به علل گوناگون برخی از افراد و یا گروه ها با منافات و یا نقض حقوق شان مواجه میگردند. علت اینکار انگیزه های سیاسی شده میتواند، چون در حالت رهبر خودکامه که هر نوع مخالفین را سرکوب مینماید، و یا اینکار در سلطه اکثریت (بطور مثال اتنیکی، کلتوری، دینی ویالسانی) بالای اقلیت ممکن است.

اصول حقوق بشر مشعر است که تمام افراد برابر اند - به همین دلیل باید به تمام آنها طرق استفاده مساوی از حقوق میسر گردد. روی هم رفته، قبول شده است که برخی گروه ها در مقایسه با دیگران در وضعیت نامساعد قرار دارند. به عباره دیگر، برخی از افراد و یا گروهها به نسبت دیگران به کثرت مورد تضییقات قرار میگیرند. به منظور تضمین حمایت از این گروه های آسیب پذیر، حقوق اضافی تعیین میگردد. در میان گروههای گویا آسیب پذیر - زنان، اطفال، مهاجرین، اقلیت ها، اهالی بومی، افراد سالخورده و افراد غیر مستعد به کار شامل اند.

فعالیت های اجتماعات حامی حقوق بشر

سازمان های حامی حقوق بشر میتوانند به سازمانهای حکومتی و نیمه حکومتی، بین الحکومتی و غیرحکومتی دسته بندی شوند. آنها میتوانند از سطوح مختلف: بین المللی، منطقوی، حوزه ای، ملی و منطقوی برخوردار باشند. بسیاری وظایف که توسط این سازمانها انجام میگردند شامل حوزه تعیین و تعمیم معیارها، ایجاد ادارات، آموزش، انکشاف، حوزه اصلاحات قضائی، نظارت وضعیت عمومی و قضایای مشخص میباشد. بخش اعظم از سازمانهای غیرحکومتی مستقیماً از طریق خدمات اجتماعی بطور مثال، بذل مساعدت حقوقی حین مراجعه به محکمه و یا بذل مساعدت به قربانیان و اعاده حقوق آنها را انجام میدهند.

فعالیت در راستای تعیین معیارها به کار سازمان های بین الحکومتی که اعلامیه های حقوق بشر، کنوانسیون ها، معاهدات و سایر اسناد بین المللی را تدوین نموده و دولت ها را به تحقق شرایط آن مکلف میسازد، مربوط میگردد. سازمانهای بین الحکومتی که مصروف تعیین معیارها در عرصه حقوق بشر میباشند، بطور ذیل اند:

- ا. سازمان ملل متحد و تشکیلات مادون آن.
- ب. سازمانهای اختصاصی مربوط سازمان ملل متحد، بطور مثال، سازمان بین المللی کار، سازمان ملل متحد پیرامون تعلیم، علوم و فرهنگ (UNESCO).
- ج. سازمان های منطقوی بطور مثال: سازمان وحدت افریقا، سازمان دول امریکائی و شورای اروپا.

معیارهای بین المللی حقوق بشر

زمانیکه معیارها وضع میگردند، منظور آنست که آنها باید در مطابقت با موضع عمومی در مورد آنکه همگان یکسان از حقوق بشر مستفید شده و جمعیت های آسیب پذیر باید بطور مبینه مورد حمایت قرار گیرند، قرار داشته باشند. این معیارها در اسناد بین المللی - اعلامیه ها، کنوانسیون ها، معاهدات، قرار داد ها و سایر توافق نامه ها میان دولت ها گنجانیده شدند.

نمونه معیار در عرصه حقوق بشر - معیار در رابطه با حق حیات میباشد. پراگراف (1) ماده (6) میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی International covenant on Civil and Political Rights مشعر است: «هیچ فردی را نمیتوان خودسرانه (بدون مجوز) از زندگی محروم کرد». در رابطه با نگهداری محبوسین برخی از معیارها را میتوان در سند Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners «معیارهای اصول حداقل برای نگهداری محبوسین» دریافت کرد.

مثال دیگر معیار مربوط حمایت اطفال از طریق تعیین حداقل سن برای فعالیت کاری میباشد. برخی فقره ها در رابطه با آن در کنوانسیون 138 سازمان بین المللی کار در رابطه با حداقل سن برای فعالیت کاری ILO convention 138 concerning the Minimum Age for Admission to Employment موجود اند، بطور مثال: ماده 2، پراگراف 1:

انواع اسناد بین المللی درباره حقوق بشر

اسناد کثیرالعهده در باره حقوق بشر را میتوان به گونه ذیل تقسیم بندی کرد:

◆ اسناد عمومی و اختصاصی.

◆ اسناد جهان شمول و منطقوی.

◆ اسناد الزامی و غیر الزامی.

سند عمومی. چون اعلامیه عمومی حقوق بشر Universal Declaration of Human Rights دربرگیرنده طیف وسیع حقوق بشر می باشد.

سند اختصاصی مسایل جداگانه بطور مثال: حقوق زنان، حقوق اطفال، اشتغال، آزادی اطلاعات و غیره را مورد بررسی قرار میدهد.

اسناد جهان شمول - اسناد اند که توسط سازمانهای جهان شمول، بطور مثال سازمان ملل متحد و سازمان بین المللی کار تدوین گردیده اند.

اسناد منطقوی توسط تشکیلات منطقوی، چون سازمان وحدت افریقا، سازمان دول امریکا و شورای اروپا بوجود آمده اند.

اسناد میتوانند برای دولتها **الزامی** و یا **غیرالزامی** باشند. اعلامیه های، چون اعلامیه عمومی حقوق بشر Universal Declaration of Human Rights و یا اعلامیه امریکائی حقوق و مکلفیت های افراد American Declaration on the Rights and Duties of Man از لحاظ حقوقی الزامی نبوده، ولی در هر صورت بخش از حقوق بین المللی را تشکیل میدهد و اکثراً در قانون گذاری و اجراء قضائی ملی نقل قول میگردند. آنها مظهر تصورات متوقعه هستند و بدین منوال تاثیر بزرگ اخلاقی را وارد می کنند. همچنان اسناد غیرالزامی با لای اکثریت

دولتها تاثیر گذاشته، زیرا آنها توسط اداره واحد تشکیلاتی سازمان بین‌الحکومتی، چون اسامبله عمومی سازمان ملل متحد به تصویب رسیده‌اند.

قراردادها، میثاق‌ها و سایر معاهدات مانند میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی International Covenant on Civil and Political Rights میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights از لحاظ حقوقی الزامی میباشند. قبل از آنکه سند از لحاظ حقوقی الزامی گردد، جریان معین را در دولت سپری میکند، جریان مروجه از طریق امضا و تصویب انجام میگیرد. امضاً به معنی امضاً کردن سند توسط حکومت بوده، که بدین گونه راجع به اراده خویش اعلان میدارد تا چیزی در مخالفت با شرایط سند اتخاذ ننماید. تصویب به معنی تصدیق امضاً بوده، زیرا توسط رایگیری رسمی ارگان مقننه کشور صورت گرفته و بدین منوال تصویب حقوقی با سند مرتبط میگردد. برای برخی کشورهایی که قوه اجرائیه دارای صلاحیت مقننه نیز بوده، عملیه یک مرحله‌ی شامل شدن در قرارداد عملیه دو مرحله‌ای امضاً و تصویب را تعویض مینماید. جریان شامل شدن عین هدف چون امضاً و تصویب را دنبال میکند که به تفویض قوه قانونی به سند منتج میگردد. دولت‌هایی که اسناد الزامی را تصویب و یا توافق نموده، عنوان کشور متعاقد و یا جانب متعاقدین را کسب مینمایند.

برخی از اسناد شامل پروتکول‌ها میباشند. پروتکول عبارت از معاهده ضمیمه به سند عمده میباشند. نمونه پروتکول عبارت از پروتکول اختیاری میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی Optimal Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights می باشد که به کمیته حقوق بشر سازمان ملل متحد امکان میدهد تا شکایات اشخاص منفرد (قربانیان حقوق بشر) را بپذیرد. طوریکه از نام آن پیداست، تصویب و یا الحاق به قرارداد برای کشورهای متعاقد الزامی نبوده است. به این ترتیب، جریان پذیرش شکایات اشخاص منفرد برای تمام کشورهای متعاقد که میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی International Covenant on Civil and Political Rights را تصویب نموده و یا به آن الحاق نمودند الزامی نبوده، اما صرف برای آن‌ده که پروتکول معاهده مذکور را تصویب نموده و یا به آن ملحق گردیده‌اند، الزامی می باشد.

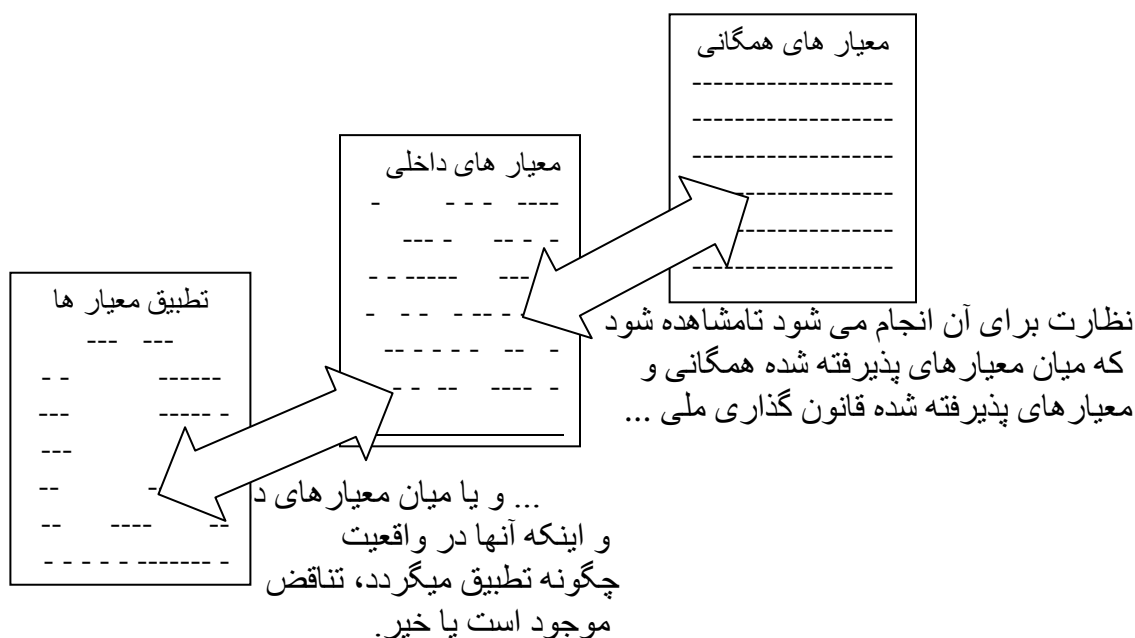
دولتها دو نوع الزامیت را متقبل میگردند: الزامیت اخلاقی به نسبت اسناد غیرالزامی و الزامیت حقوقی در رابطه با اسناد که آنها امضاً و تصویب نموده و یا به آن ملحق گردیده‌اند. تصور موجود است که دولتها، با تصویب قوانین داخلی و تضمین نمودن آنکه این قوانین تطبیق خواهد شد، مکلفیت‌های خویش را ادا مینمایند.

ذیلاً جدول وجود دارد که حاوی نمونه‌های برخی از اسناد تصنیف شده مطابق تقسیم‌بندی فوق‌الذکر میباشند. فهرست نسبتاً کامل اسناد بین‌المللی را میتوان در لست اسناد بین‌المللی در Micro thesauri: A Tool for Documenting Human Rights Violations وسایل مستندسازی نقض حقوق بشر دریافت کرد.

منطوقی	جهانشمول		
اعلامیه امریکائی حقوق و مکلفیت های افراد	اعلامیه عمومی حقوق بشر	غیر الزامی	عمومی
کنوانسیون اروپائی برای حمایت حقوق بشر و آزادیهای اساسی کنوانسیون امریکائی حقوق بشر منشور افریقائی حقوق بشر و مردمان	میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	الزامی	
اعلامیه آموزش برای شهروندی دموکراتیک (شورای اروپا) اعلامیه حقوق و مساعدت به اطفال افریقا (سازمان وحدت افریقا)	اعلامیه حقوق اشخاص مربوط به اقلیتهای ملی، اتنیکی دینی و لسانی اصول اساسی برای نگهداری محبوسین اعلامیه اصول اساسی عدالت برای قربانیان جرائم و تخطی های قدرت	غیر الزامی	اختصاصی
کنوانسیون اروپائی منع شکنجه و برخورد و جزای غیر انسانی کنوانسیون سازمان وحدت افریقا در مورد پناهندگی	کنوانسیون بین المللی منع هر نوع تبعیض نژادی کنوانسیون حقوق اطفال کنوانسیون No 100 سازمان بین المللی کار در رابطه با معاش مساوی برای مردان و زنان در برابر مقدار کار مساوی	الزامی	

نظارت حقوق بشر

نظارت حقوق بشر به منظور ارزیابی مطابقت وضعیت داخلی دولت با معیار های بین المللی حقوق بشر انجام میگردد.

انواع نظارت

در رابطه با محتوای مشاهده دو نوع اساسی نظارت در عرصه حقوق بشر موجود است: نظارت وضعیت عمومی و نظارت رویداد. در هر نوع آن میتوان اشکال مختلف را طوریکه ذیلاً ارائه شده تفکیک کرد:

1. نظارت وضعیت عمومی
 - أ. نظارت نقض حقوق بشر
 - ب. نظارت ترتیب و تصویب مسوده قانون
 - ج. نظارت تطبیق قوانین و سیاست ها
 - د. نظارت از موسسات و توسعه ادارات حامی حقوق بشر
2. نظارت از رویداد و یا وضعیت خصوصی
 - أ. نظارت از جریان محاکماتی پیرامون واقعه مشخص
 - ب. نظارت از خدمات مساعدت و اعاده حقوق جانب قضیه
 - ج. نظارت از سایر اشکال مداخله در قضیه

نظارت وضعیت عمومی بالای وضعیت امور بطور کل متمرکز میباشد. بطورمثال، تعداد زیاد از جمعیت های حامی حقوق بشر گزارشات را تهیه میدارند که قضایای نقض حقوق بشر در کشور را تحریر و تحلیل میدارند. در پهلوی مستند کردن قضایا، گزارش راجع به وضعیت میتواند ارزیابی انکشاف کشور در مفاهیم قانونگذاری حامی حقوق بشر و کار مؤسسات حامی حقوق بشر را نیز احتوا کند. اشکال مختلف نظارت وضعیت برای کنترل تطبیق مکلفیت های حکومت مطابق معاهدات و یا به هدف نظارت از قوانین داخلی، بطورمثال، برای اینکه امکان اظهار ادعای علنی را کسب کرد و یا آگاهی عامه جامعه ارتقا یابد، مفید میباشد.

نظارت از رویداد خاصاً به قربانی نقص حقوق بشری متمرکز و متوجه بوده است. کار پیگیرانه برای و یا به نیابت از مشتری، قربانی منفرد و یا جمعیت از قربانیان، طوری هست، مثل مراجعه به قضا و یا تأمین خدمات طبی و بنام کار بالای قضیه Casework نامیده میشود. تعقیب انکشاف وضعیت و مستند کردن وقایع حادثه مشخص عبارت از بخش مهم و جدا ناپذیر Casework میباشد.

نظارت که توسط جمعیت های بشر دوستانه صورت میگیرد، بیشتر متوجه قربانی بوده است. فعالیت اکثریت سازمان های غیرحکومتی حامی حقوق بشر هم در دگرگون سازی وضعیت عمومی، هم در واکنش به مقتضیات مستقیم قربانی خلاصه میگردد که بدین گونه آنها نظارت وضعیت عمومی و نظارت رویداد مشخص را همزمان انجام میدهند.

اهداف نظارت نظر به احتوای آن میتوانند وسیع و محدود باشند:

1. حقوق احتوا شده
نظارت میتواند دایره وسیع حقوق را احتوا کند، بطورمثال، برای اینکه امکان روشن ساختن فعالیت حکومت در رابطه با حقوق مدنی و سیاسی را دریافت کرد و یا علی الخصوص، برای اینکه در رابطه با واقعات لادرکی در کشور گزارش تهیه کرد.
2. جمعیت های مورد هدف
نظارت میتواند متوجه اهالی بطور کل و یا میتواند به اقشار معین جامعه، بطورمثال، اطفال، اقلیتهای اثنیکی، کارگران، محبوسین و غیره متمرکز باشد.

3. احتوای جغرافیوی

طوری معمول شعاع نظارت که توسط جمعیت های حامی حقوق بشر انجام می شود، در حدود یک کشور قرار میداشته باشد. برخی جمعیت ها به ساحات کوچک، بطور مثال، منطقه بیکاران و یا مصیبت زده اقتصادی در کشور و یا ساحات نسبتاً بزرگ، بطور مثال، نظارت وضعیت کار اطفال در جنوب آسیا، متمرکز میگردند.

بسیاری سازمان های حامی حقوق بشر در کارخویش چندین اشکال فوق الذکر نظارت را توأم نموده و در عین حال سازمان های وجود دارند که نظارت را به استقامتهای اختصاصی محدود میسازند: بطور مثال، مراکز احیای مجدد مداخله طبی را مورد بررسی قرار میدهند. این اشکال نظارت در فصل های بعدی مورد بحث قرار میگیرد.

نظارت، بررسی و مستند سازی

فعالیت نظارتی جمع آوری چند مرتبه ای معلومات را شامل میگردد. غالباً اینکار فعالیت بررسی و مستند سازی تعداد زیاد قضایای دریافت شده و یا موجود نقض حقوق بشر را میطلبد. **بررسی** بمعنی واضح ساختن جریان حقایق است که قضیه حاضر را دنبال نموده که در آن یکی و یا بیشتر از آن نقض حقوق بشر به وقوع پیوسته (ضن وقوع آن میروند) است. افاده بررسی مترادف افاده تحقیقات است. در برخی از اشکال نظارت به نسبت بررسی، افاده **تحقیقات** بیشتر دقیقتر میباشد. بطور مثال: طبیب معالج در چوکات بازتوانائی قربانی، تحقیقات دوره ای صحی را انجام میدهد.

مستند کردن به معنی ثبت کردن نتایج بررسی و یا تحقیقات میباشد. مستند کردن خاصتاً در قضایای که ثبوت برای حمایت از حقوق بشر ضروری بوده، خیلی مهم میباشد. به درجه بیشتر مستند کردن برای آن ضرور است تا به حقایق با آسانی رجوع کرد، علی الخصوص، به منظور مقایسه کردن اوضاع گذشته و جاری. آمارهای جمع آوری شده طی مرحله معین میتوانند تحلیل شده تا تصویر نسبتاً کاملتر از مشکلات بلاقوه را دریافت کرد.

3. چرا نظارت صورت میگیرد

اهداف نظارت

هدف اساسی نظارت در آن نهفته است، تا دقیقاً تعیین گردد که در وضعیت حاضر چه چیز با موازین مطابقت نداشته و تذکر یابد که برای اصلاح این خلاف رفتاری چه را میتوان انجام داد. مزید بر آن، نظارت برای تفتیش آنکه تدابیر اتخاذ شده برای بهبود وضعیت کار آمد هستند یا خیر، انجام میگیرد. در نتیجه، اکثریت اقدامات که در پاسخ انجام میگیرد، میتوان منحیث واکنش ارزیابی گردد.

علاوه بر آن، نظارت برای حصول امکان هشدار پیشگیرانه، اتخاذ میگردد. هشدار پیشگیرانه عبارت از ارزیابی وضعیت معین میباشد که در آن احتمال بروز منازعه، علی الخصوص قهر آمیز، پیش بینی میگردد، تا میکانیسم های مداخله قبل از آنکه منازعه در حقیقت بوقوع می پیوسته، زیدخل گردند.

نظارت از حقوق بشر در پهلوی سایرین اهداف اختصاصی ذیل را دارا میباشد:

- ا. مساعدت به ساختارهای حکومتی در تحقق معیارهای بین المللی؛
- ب. داشتن امکان اثرگذاری بالای حکومت در خصوص تصویب و تطبیق معیارهای بین المللی؛
- ج. داشتن امکان اتخاذ اقدامات تحقیقی در سطح محلی، بطورمثال، ارجاع دوسیه به محکمه؛
- د. داشتن امکان اتخاذ سایر اقدامات، بطورمثال، ارجاع اتهام علنی و تنظیم کمپاین های علنی به منظور وارد ساختن فشار بالای حکومت و یا رسانیدن نقض حقوق بشری به آگاهی عامه؛
- ه. داشتن امکان مساعدت به قربانیان واقعی نقض حقوق بشری؛
- و. داشتن امکان دریافت هشدار پیشگیرانه راجع به منازعه در حال وقوع در ساحات قابل منازعه.

هدف اولی در برابر سازمانهای مربوط سازمان ملل متحد که نظارت از تطبیق قراردادها و معاهدات را به عهده دارند، قرار میگیرد، چهار هدف بعدی آن، اساساً کار سازمان های حامی حقوق بشر غیرحکومتی را تنظیم مینماید. هدف آخری در برابر ساختار های اختصاصی بین الحکومتی و غیرحکومتی قرار میگیرد.

نتایج نظارت را کی مورد استفاده قرار میدهد

طوری معمول، نظارت توسط سازمانهای حکومتی، بین الحکومتی و غیرحکومتی به منظور استفاده داخلی و برخاسته از وظایف مشخص خودی سازمانها صورت میگیرد. بطور مثال، فعالین - مدافعان حقوق بشر که در سازمانهای غیرحکومتی کار میکنند، مستقیماً نظارت را انجام میدهند، وقتاً فوقتاً گزارشات در مورد نقض حقوق بشر را مطالعه نموده و در صورت لزوم در وضعیت مداخله مینمایند. اعضای سازمان ملل متحد با نظارت از تطبیق قراردادها و معاهدات، نظارت را برای دریافت معلومات ضروری انجام میدهند تا توجه حکومت را به مطابقت این معلومات با شرایط قرارداد مبذول دارد. سازمانهای غیرحکومتی و بین الحکومتی با مصروفیت هشداردهنده و یا حل و فصل منازعات، نظارت را برای حصول هشدار پیشگیرانه در مورد منازعه ممکنه انجام میدهند.

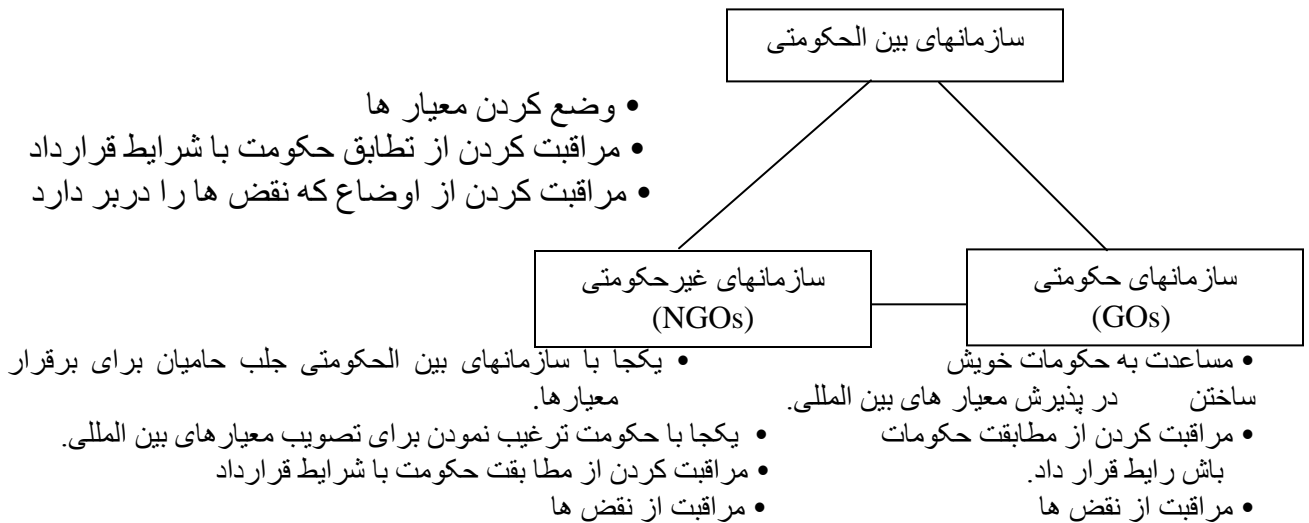
همچنان استفاده کنندگان خارجی معلومات دریافت شده در نتیجه نظارت، مثلاً سیاستمداران و عالمان، نیز وجود دارند. لازم به تذکر است که بخش اساسی کار سازمانهای غیرحکومتی عبارت از Lobby به هدف وارد کردن تغییرات در قانون گذاری بوده، نتیجتاً نتایج نظارت باید به توجه سیاستمداران، بطور مثال اعضای پارلمان رسانیده شود. عالمان مربوط به جمعیت اکادمیک نیز غالباً به نظارت غیر مستقیم میپردازند حینیکه برای تحلیل وضعیت معین را انتخاب نموده و معلومات را از منابع مختلف تقاضا مینمایند. نتیجه گیری های که توسط عالمان در مورد مسایل مهم اجتماعی صورت میگیرد، میتوانند و باید در کار در راستای تغییر سیاست مورد استفاده قرار گیرد.

یک نوع دیگر مستفید شده گان عبارت از سازمانهای نیمه دولتی اند، چون National Truth حقیقت یابی ملی و یا کمیون های عدالتی، و همچنان محاکم تاسیس شده بطور خاص و یا دایماً فعال. نتایج فعالیت نظارتی چندین ساله سازمانها غیر حکومتی برای جستجوی عدالت و یا به مقصد شناسائی و دقیق ساختن گذشته تاریخی، میتوانند به این سازمانها ارجاع گردند. مزید بران، خارنوالان، قاضیان سایر سازمانهای غیر حکومتی حامی حقوق بشر، مؤسسات خیریه و اجتماع بطورکل، مستفید شدگان نتایج فعالیت نظارتی میباشند. بطور مثال، جمعیت های مدافعان میتوانند معلومات را که در نتیجه نظارت دریافت شده، برای نکوهش علنی سیاست دولت مورد استفاده قرار دهند. شیوه های استفاده از چنین معلومات و نفع حاصله میتواند متضاد باشد، ولی هدف نهایی عین چیز است: سعی در جهت تغیر وضعیت عدم مطابقت موازین باحقوق بشر.

4. نظارت را کی اجرا میکند

وضع کردن معیارها و وظایف نظارت

انکشاف و حمایت حقوق بشر در تمام جهان، در قدم نخست، با تشریک مساعی سه عامل فعال – بین الحکومتی، حکومتی و غیرحکومتی صورت میگیرد. در رابطه با معیارهای حقوق بشری در برابر این سازمانها طور معمول وظایف ذیل قرار میگیرند:

انواع سازمان های نامبرده فوق الذکر، خاصاً سازمانهای غیرحکومتی NGO میتوانند در سطوح مختلف – بین المللی، منطقه کوچک، دولتی و محلی موجودیت داشته باشند. فعالیت که هر نوع سازمان انجام میدهد، اکثراً فعالیت دیگران را تکمیل نموده و یا توازن میبخشد. بطور مثال، حین نظارت از تطابق کشور – متقاعد با مکلفیت های خویش، سازمان بین الحکومتی که نظارت را انجام میدهد برای تصدیق گزارشات حکومت معلومات را اساساً از خود حکومت و همچنان از سازمانهای غیر حکومتی دریافت میدارند

نظارت که توسط سازمان ملل متحد و سایر سازمانهای بین الحکومتی انجام

میشود.

سازمان ملل متحد، سازمان خیلی بزرگ بوده با شعبات و سازمانهای – عضو کثیرالعهده که بسیاری آنها مصروف مسايل حقوق بشر اند. وظایف آنها اکثراً قسماً متقاطع بوده، به همین منوال تشریح این ساختار مغلق کار آسان نیست. اما میتوان دقیقاً ذکر نمود که کدام سازمانها در ترکیب سازمان ملل متحد مستقیماً در نظارت حقوق بشر مصروف اند:

- کمتته های که مطابق معاهدات تأسیس شده اند

- گزارشگران خاص و سایر سازمانها در چوکات کمیسیون (فعالاً شورای) حقوق بشر سازمان ملل متحد
- برخی از موسسات اختصاصی

الف. نظارت که توسط کمیته های معاهداتی انجام میگردد

شش اسناد اساسی پیرامون حقوق بشر که توسط سازمان ملل متحد تدوین گردیده اند، تشکیل کمیته های را مدنظر دارند که وظایف آنها مراقبت از تحقق عملی این اسناد میباشد. این کمیته های معاهدات از ماهرین مستقل تشکیل گردیده اند که از سوی حکومت شان پیشنهاد شده، ولی خود مختار عمل می نمایند. اصول اساسی اجرات نظارت که توسط این کمیته ها انجام مییابد، عبارت از مراقبت از آنست، تا کشورهای متقاعد گزارشات نوبتی را ارائه نمایند. ذیلاً شش سند اساسی پیرامون حقوق بشر، کمیته های نظارتی مربوط آنها ومقتضیات گزارشات که توسط کشورهای – متقاعد ارایه میگردند، معرفی گردیده اند:

مقتضیات گزارش	کمیته نظارتی	سند
گزارش نخست در جریان سال از لحظه آغاز قوه قانونی میثاق، گزارشات بعدی در هر پنج سال	کمیته حقوق بشر Human Rights Committee	میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی International Covenant on Civil and Political Rights
گزارش نخست در جریان دو سال از لحظ آغاز قوه قانونی، گزارشات بعدی در هر پنج سال	کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (Committee on Economic Social and Cultural Rights)	میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights)
گزارش نخست در جریان سال از لحظه آغاز قوه قانونی، گزارشات بعدی در هر دو سال و در هر لحظه طبق تقاضای کمیته	کمیته منع تبعیض نژادی (Committee on the Elimination of Racial Discrimination)	کنوانسیون بین المللی منع کلیه اشکال تبعیض نژادی (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination)
گزارش نخست در جریان سال از لحظه آغاز قوه قانونی، گزارشات بعدی در چهار سال و در هر لحظه طبق تقاضای کمیته	کمیته منع تبعیض علیه زنان (Committee on the Elimination of Discrimination against Women)	کنوانسیون بین المللی منع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان (International Convention on the Elimination All Forms of Discrimination)

		against Women)
گزارش نخست در جریان سال از لحظه آغاز قوه قانونی، گزارشات بعدی در هر چهار سال	کمیته منع شکنجه (Committee against Torture)	کنوانسیون علیه شکنجه و سایر رفتار و جزای ظالمانه، غیر انسانی و حتک حرمت (Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)
گزارش نخست در جریان دو سال از لحظه آغاز قوه قانونی، گزارش بعدی در جریان هر پنج سال	کمیته حقوق اطفال (Committee on the Rights of the Child)	کنوانسیون حقوق اطفال (Convention on the Rights of the Child)

- برای تصویر از کار کمیته های معاهداتی نیلأ مختصراً چیزی ارائه میشود که کمیته حقوق بشر Human Rights Committee چگونه کار میکند.
- 1) کمیته متشکل از 18 عضو بوده که در جریان مدت زمان (4) سال ایفای وظیفه مینمایند. از تعداد اعضای کمیته، رئیس، 3 معاون رئیس و گزارشگر انتخاب میگردند.
 - 2) کمیته در سال (3) اجلاس سه هفته ای - یکی در نیویارک (ماه مارچ - اپریل) و دو در جینیوا (جولای، اکتوبر و نوامبر) را دایر می نمایند.
 - 3) هر اجلاس توسط جلسات گروه های کاری که از طرف کمیته تشکیل شده اند، مقدمه چینی میشوند. گروه کاری مهم عبارت از همان گروه هست که «فهرست سوالات» را تهیه میدارد که کمیته میخواهد در برابر همان کشور - متقاعد که گزارش شان مورد بررسی قرار میگیرد، مطرح سازد.
 - 4) «فهرست سوالات» از طریق نماینده دایمی در سازمان ملل متحد به حکومت دولت تحت بررسی ارسال میگردد.
 - 5) حین اجلاس کمیته، نمایندگان حکومت گزارش دهنده به سوالات تحریری به کمیته شفاهی پاسخ میدهند. کمیته طور معمول از چنین موضع سوالات در برابر نمایندگان را مطرح میسازد. در مورد چنین سوالات میتوان از منابع مختلف، بطور مثال، از مطبوعات و سازمانهای غیر حکومتی آگاهی حاصل کرد.
 - 6) نتیجه گیری بررسی گزارش کشور متقاعد قرار ذیل میباشد:
 - تفسیر نهائی: نتیجه گیری های که توسط کمیته صورت گرفته در پهلوی سایر مسایل، دربر گیرنده فصل پیرامون عوامل و دشواریهای که بالای تصویب معاهده موثر بوده، فصل در مورد جوانب مثبت، فصل راجع به دشواریهای اساسی برای پذیرش معاهده و فصل پیشنهادات و توصیه های کمیته، میباشد.

● تفسیر عمومی: تعبیر که به همه کشورهای – متقاعد و یا مسئله حقوق مدنی و سیاسی در مجموع ارتباط داشته و به توضیح شرایط معاهده و نتیجتاً به مساعدت کشورهای – متقاعد در تحقق شرایط و تعمیم مکلفیت های آنها در خصوص گزارش، متوجه می باشد.

7) کمیته گزارش سالانه را برای بررسی به اسامبله عمومی سازمان ملل متحد ارایه می دارد. گزارش جمع بندی نتایج فعالیت کمیته و همچنان تمام تصامیم اتخاذ شده و توصیه های ارایه شده، به شمول مراقبت از تأثیرات آنها بر وضعیت در اوضاع مشخص را دربر دارد.

نظم کار سایر کمیته ها عملاً با نظم کار کمیته حقوق بشر مشابه می باشد. تفاوت اساسی در آن نهفته است، که شکایات منفرد نیز به کمیته حقوق بشر ارجاع میشوند که کمیته میتواند به دولت گزارش دهنده ارایه نمایند. اینکار از برکت آغاز قوه قانونی پروتکول اختیاری میثاق حقوق مدنی و سیاسی Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights ممکن گردیده است پروتکول مشابه برای میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) مدنظر گرفته شده است.¹ صرف کنوانسیون علیه شکنجه (Convention Against Torture) احکام مبنی بر جواز شکایات انفرادی را شامل می باشد.

ب: نظارت که توسط سازمان های در چوکات کمیسیون (فعالاً شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد. از طرف مترجم) انجام می پذیرد.

کمیسیون حقوق بشر سازمان بزرگ است که در شش هفته یکبار در جینوا اجتماع مینمایند (فعالاً شورای حقوق بشر که جاگزین حقوق بشر است، حد اقل سه بار در سال اجلاس مینماید. از طرف مترجم). ترکیب آن قرار نوبت میان کشورهای شامل سازمان ملل متحد تغییر مینماید. هر حکومت عضو هیئت را برای اجلاس در جینوا توظیف مینماید. هیئت ها ماهرین مستقل نبوده، طوریکه در کمیته های معاهداتی میباشند، ولی به اندازه بیشتر موضع حکومت خویش را ارایه میدارند.

کمیسیون (شورا) بطور مستقلانه فعالیت نظارتی را انجام نمیدهد. قبل از همه آنرا منحصی اجتماع که در آن نتایج نظارت اظهار گردیده و مورد بحث قرار میگیرند، تلقی کرد. سازمانهای غیر حکومتی که در سازمان ملل متحد منصوب شده باشند، میتوانند در اجلاس (شورا) حضور یابند و در کار جلسات علنی عمومی اشتراک ورزند.

اما در ترکیب کمیسیون (شورا) بخش های موجود اند که نظارت اوضاع، اگر چه در برخی حالات نظارت محدود، را انجام میدهند. این گزارشگران خاص، گروه های کاری مختلف و کمیسیون ماتحت پیرامون حمایت و انکشاف حقوق بشر هستند. فعالیت که توسط این بخش ها انجام میگیرد، به آن علت نظارتی محسوب میشود که آنها از منابع مختلف معلومات جمع آوری نموده، معلومات جمع آوری شده را تحلیل نموده و در برخی حالات اقدامات را نیز اتخاذ مینمایند، بطومثال، این معلومات را به توجه حکومت بررسی شده میرساند. مزید بران، تمام این بخش های ماتحت گزارشات را تهیه میدارند که طور معمول حین جلسات سالیانه کمیسیون (شورا) حقوق

1- شورای حقوق بشر بتاريخ مسوده پروتکول اختیاری فوق الذکر را بنام پروتکول اختیاری در مورد میثاق بین المللی حقوق Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را منظور نموده و به اسامبله عمومی سازمان ملل متحد عرض تصویب ارجاع نموده است که بعداً دولت ها میتوانند به امضا و تصویب آن پرداخته و بعد از آنکه 10 دولت آنرا تصویب کرد، به قوه قانونی خود آغاز میکند (از طرف مترجم)

بشر مورد بحث قرار میگیرند. از جانب دیگر، نظارت که آنها انجام میدهند میتواند به گونه مختلف محدودیت داشته باشد، بطور مثال: اگر:

1. نظارت هدف غیر اساسی فعالیت بخش باشد. بطور مثال، مأموریت مستقیم گزارشگر خاص موضوعی - بررسی مسایل که با موضوع سپرده شده به او ارتباط داشته و پیشنهاد اقدامات در جهت رفع نقض و یا واکنش در برابر نقض، میباشد. به این ترتیب، نظارت اوضاع معین مقصد تحقق مأموریت سپرده شده انجام میگیرد.

2. شیوه جمع آوری معلومات محدود است. برخی از بخش ها در جهت دریافت حقایق فعالیت غیرمنظم داشته و یا نظر به حادثه معین، کار میکنند. اکثریت این بخش ها معلومات را از طریق تحلیل اطلاعات واصله جمع آوری مینمایند. این اطلاعات عبارت از شکایاتی اند که توسط قربانیان و یا آنها که به نیابت قربانیان برخاسته اند، ارسال گردیده اند، در آنها تفصیل از نقض احتمالی حقوق بشر و یا، در قضیه «طرز العمل 150» (ذیلاً تحریر میگردد)، هشدار در مورد وضعیت که با حقوق بشر ربط داشته همچنان از تقاضای مداخله در وضعیت از مخاطب، موجود است. چنین تقاضای های دریافت شده، در پهلوی فعالیت انجام شده الی حال حاضر، در مجموع نمیتواند دقیقاً وضعیت در کشور و یا وضعیت عمومی را انعکاس دهد.

گزارشگر خاص - عبارت از ماهر است که از طرف کمیسیون (شورا) حقوق بشر برای مطالعه ساحه و یا موضوع نقض حقوق بشر توظیف میگردد. دو نوع گزارشگران خاص وجود دارند: گزارشگر خاص پیرامون کشور معین و گزارشگر خاص پیرامون موضوع معین. در سال 2001 در میان کشور های که تحت مشاهده گزارشگران خاص قرار داشته: افغانستان، بروندی، جمهوری دموکراتیک کانگو، کشورهای یوگوسلاویای سابق، جمهوری اسلامی ایران، عراق، میانمار، روندا و سودان بودند. گزارشگران خاص موضوعی برای مذاقه موضوع معین توظیف میگرددند، بطور مثال:

- مسکن مناسب
- اشکال معاصر نژاد پرستی، تبعیض نژادی و یهودیت ستیزی
- منع کلیه اشکال عدم تحمل دینی
- فیصله قتل اعدام غیر عدلی، تصادفی و یا تطبیق به گونه سهل
- آزادی بیان و اظهار عقیده
- مدافعان حقوق بشر
- حقوق بشر و فقر شدید
- استقلال قاضیان و حقوق دانان
- اشخاص بیجا شده داخلی کشور
- مهاجرین
- حق تعلیم
- حق تغذیه
- شکنجه
- خشونت علیه زنان

گروه های کاری - این کمیته های کوچک اند که برای تحقیق روی مسئله معین از طرف کمیسیون (شورا) حقوق بشر توظیف میگرددند. برخی گروه های کاری موجود در حال حاضر:

گروپ کاری پیرامون لادرک شدن اجباری و یا عمدی، گروپ کاری پیرامون توقیف تصادفی و گروپ کاری در باره حق انکشاف.

نظم عادی کار گزارشگران خاص و گروپ های کاری عبارت از دریافت درخواست ها و واکنش مبینه به آنده که آنرا تقاضا میابند، میباشد. فعالیت عادی در ارجاع ساختن تقاضاها به آدرس حکومت کشورهایکه آنها مربوط آن میشوند، اکثراً با تقاضای عادی ارایه معلومات مفصلتر، ولی بعضی اوقات با تقاضای مشخص، بطور مثال، آزاد ساختن توقیفی (در صورت که توقیف غیرقانونی باشد)، خلاصه میگردد. مزید بران، وقتاً فوقتاً گزارشگران خاص و اعضای گروپ های کاری برای تحقیق مستقیم اوضاع که مقتضی توجه خاص بوده از کشورها بازدید مینمایند.

بخش دیگری که در نوع خود نظارت را انجام میدهد، عبارت از کمیسیون ماتحت پیرامون حمایت و انکشاف حقوق بشر (قبلاً بنام کمیسیون ماتحت پیرامون منع تبعیض و حمایت از اقلیت ها نامیده میشد) میباشد بخش که در ترکیب کمیسیون (شورا) حقوق بشر شامل است. کمیسیون مادون مطابق گویا «طرز العمل 1503» تأسیس گردیده که به اساس فیصله نامه 1503 شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد نامگذاری شده است. در واقعیت امر، کمیسیون ماتحت تلاش نموده تا درک نماید که آیا در کشور معین نمونه معین نقض ها وجود دارد که از کشورهای دیگر تفاوت داشته باشد و آیا این ترکیب به سطح نقض های مشهود و منظم ارتقا نموده است یا خیر. اقدامات معین که «طرز العمل 1503» را احتوا میکند:

1) در ترکیب کمیسیون ماتحت گروپ کاری پیرامون ارتباطات وجود دارد که درخواستی ها و واکنش حکومت در رابطه دریافت و تحلیل مینمایند. درخواست ها باید اوضاع را تفسیر نموده و صرف در صورتی برای بررسی پذیرفته میشوند که آنها دلایل کافی برای موجودیت نمونه واقعی نقض ها ارایه کرده بتوانند.

2) زمانیکه گروپ کاری به این نتیجه میرسد که شواهد مطمئن موجودیت نمونه مستمر نقض ها در کشور مشخص وجود دارد، گروپ کاری درخواست مبینه را به آدرس کمیسیون ماتحت امضاً مینماید.

3) کمیسیون ماتحت اوضاع را در تمام کشورهایکه توسط گروپ کاری ارایه گردیده است، مطالعه نموده و فیصله مینماید که کدام یکی از آنها باید برای اقدامات بعدی به کمیسیون (شورای) حقوق بشر ارجاع گردد.

4) اقدام بعدی کمیسیون (شورای) حقوق بشر در رابطه با وضعیت در کشور ارایه گزارش توام با سفارش ها به ارگان عالی - شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد شده میتواند کمیسیون (شورا) همچنان میتواند در مورد توظیف کمیته خاص برای پیشبرد تحقیقات دقیق تصمیم بگیرد، ولی برای اینکار به توافق دولتی ضرورت است که در قلمروی آن نقض اجتماعی واقع گردیده است.

تمام اقدامات در رابطه با وضعیت در کشور الی زمان که کمیسیون (شورا) تصمیم میگیرد تا قضیه را به شورای اقتصادی و اجتماعی محول سازد، سری باقی میماند، در این حالت وضعیت میتواند در اجلاس های مختلف سازمان ملل متحد مورد بحث علنی قرار گیرد. گزارش های صرف در باره چند کشور، غالباً با رژیم های خود کامه اداره برای بررسی به شورای اقتصادی و اجتماعی محول گردیده است و این امر نمایانگر آنست که وضعیت در این کشورها واقعاً نگران کننده میباشد.

ج. نظارت که توسط مؤسسات اختصاصی انجام میگردد

چندین سازمانهای بین‌الحکومتی دیگر نیز اسناد را برای تصویب ارگانهای عالی‌ه‌شان آنها را تدوین مینمایند. مشهورترین آنها عبارت از سازمان بین‌المللی کار International Labor Organization میباشد.

ارگان رهبری‌کننده آن، جلسه بین‌المللی کار International Labor Conference عبارت از مقام تصویب‌کننده کنوانسیونها میباشد. از کشور – متقاعد که به کنوانسیون ملحق شده و یا آنرا تصویب نموده است تقاضا میشود تا گزارشات منظم را ارائه نمایند که در قدم نخست توسط کمیته ماهرین تحقق کنوانسیون و سفارشات و بعداً کمیته سه‌جانبه اجلاس تحقق کنوانسیون و سفارشات مورد مطالعه قرار میگیرد.

سایر سازمانهای اختصاصی در ترکیب سازمان ملل متحد وجود دارند که گزارشاتی را ترتیب مینمایند که نتیجه فعالیت نظارتی طولانی میباشد. بطور مثال، سازمان ملل متحد پیرامون مسایل تعلیم، علوم و فرهنگ (UNESCO) و سازمان جهانی صحت (WHO) که آمارهای احصائیوی را در مسایل مربوط پیرامون تعلیم و صحت در سرتاسر جهان بطور منظم جمع‌آوری مینمایند. مع‌معلومات مهم در رابطه با وضعیت تمام جهان معطوف بر انکشاف و حقوق بشر عبارت از گزارش انکشاف قوای بشری بوده که همه ساله توسط برنامه انکشافی سازمان ملل United Nation Development Program (UNDP) منتشر میگردد.

د. نظارت که توسط سازمانهای بین‌الحکومتی منطوقی انجام میگیرد

در سه‌ساحه – اروپا، امریکای شمالی و جنوبی و افریقا، سازمانهای بین‌الحکومتی وجود دارند که کنوانسیونهای حقوق بشر را تدوین مینمایند. این کنوانسیونها ایجاد می‌کنند که منطوقی (به شمول محاکم در باره حقوق بشر) برای نظارت و اجرای آنها مد نظر دارند. در جدول ارائه شده ذیل، ارگانهای رهبری‌کننده، معاهدات و سازمانهای منطوقی که آنها انکشاف داده و برای نظارت و تطبیق آنها ایجاد گردیده، تذکر یافته اند:

سازمان تطبیق‌کننده	سند منطوقی	ارگان رهبری‌کننده
کمیسیون بین‌الامریکائی حقوق بشر (Inter-American Commission on Human Rights) محکمه بین‌الامریکائی حقوق بشر (Inter-American Court of Human Rights)	کنوانسیون امریکائی پیرامون حقوق بشر (American Convention on Human Rights)	سازمان دول امریکائی (Organization of American States)
کمیسیون افریقائی حقوق بشر و مردمان (African Commission on Human Rights) محکمه افریقائی حقوق بشر (African Court on Human Rights)	منشور افریقائی حقوق بشر و مردمان (African Charter on Human and Peoples' Rights)	سازمان وحدت افریقا (Organization of African Unity)
محکمه اروپائی حقوق بشر	کنوانسیون اروپائی پیرامون	شورای اروپا

(European Court of Human Rights)	حمایت حقوق بشر و آزادیهای اساسی (European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms)	(Council of Europe)
----------------------------------	--	---------------------

کمیسیون بین‌المللی حقوق بشر و کمیسیون افریقائی حقوق بشر و مردمان نظارت را از طریق ارائه گزارشات منظم دول – متقاعدین انجام میدهند. سازمان با مقاصد مشابه عبارت از کمیسیون اروپا بوده ولی از سال 1998 محکمه اروپائی حقوق بشر وظیفه نظارت از تطبیق کنوانسیون اروپائی را انجام میدهد. مد نظر است که محاکمه مختلف منطقوی حقوق بشر مسایل مربوط به تعبیر و تحقق کنوانسیون های منطقوی را حل و فصل خواهد کرد.

نظارت که توسط ارگانهای حکومتی انجام میگردد

طور معمول نقش اداره اجتماعی دولتی حقوق بشر را یکی از آنها که ذیلاً ذکر میگردد، ایفا میکند:

- 1) کمیسیون حقوق بشر – ارگان مرکب از چندین عضو، معمولاً از محافل اجتماعی مختلف بوده، وظایف مختلفی (از کمیسیون تا کمیسیون فرق میکند) از تعلیمات حقوق بشر الی بررسی شکایات و اعتراضات وارده، را انجام میدهند.
 - 2) امبوتسمن ها – اشخاص منفرد و یا گروه از افراد که وظیفه اساسی شان عبارت از دفاع از حقوق افراد خصوصی که خویش تن را قربانی اقدامات غیر قانونی از طرف حکومت میدانند، میباشد.
 - 3) کمیسیون های اختصاصی – ارگان مرکب از چندین عضو که وظیفه شان عبارت از حمایت از حقوق گروه های آسیب پذیر معین، بطور مثال، اقلیت های ملی و لسانی، اهالی بومی، اطفال، مهاجرین و زنان میباشد.
- کمیسیون های دولتی حقوق بشر اساساً به مطالعه معیارهای بین المللی، مساعدت به حکومت خویش در راستای تصویب آنها، مبدول ساختن توجه حکومت خویش به اوضاع که با معیارهای تصویب شده در مطابقت قرار نداشته، مکلف میباشد. یکی از طرق که آنها از تحقق مکلفیت های حکومت خویش نظارت انجام میدهند، عبارت از گزارش حتمی منظم میباشد.
- منحیث کمیسیون دولتی حقوق بشر و همچنان کمیسیون اختصاصی، مبدول داشتن توجه حکومت به ساحات نقض ها و وقایع تبعیض در کشور عبارت از مکلفیت اساسی میباشد. بدون شک، نظارت از نقض های حقوق بشر عبارت از مکلفیت بسیاری از کمیسیون های دولتی و اختصاصی حقوق بشر و امبوتسمن ها بوده، خاصتاً در صورت که طرز العمل ارجاع شکایات وجود داشته باشد.

نظارت که توسط سازمانهای غیرحکومتی (NGOs) انجام میگردد

فعالیت سازمانهای غیر حکومتی حامی حقوق بشر طیف وسیع مسایل مربوط به حقوق بشر، از تعلیمات در عرصه حقوق بشر تا بذل مساعدت بلا واسطه به قربانیان نقض را دربر گرفته که فعالیت برتر آنها عبارت از نظارت میباشد: هم نظارت وضعیت عمومی و همچنان نظارت از قضایای منفرد نقض حقوق. معمولاً در مرکز نظارت وضعیت عمومی که توسط سازمانهای غیرحکومتی (NGOs) انجام میگردد، نقض واقع میباشد. برخی از سازمانهای غیرحکومتی (NGOs) دایره وسیع مکلفیتها (بطورمثال، نظارت از نقض حقوق مدنی و سیاسی) را داشته، در عین زمان دیگری از آنها – بطور محدود اختصاصی (بطورمثال، واکنش در برابر وقایع لادرک شدن، شکنجه و غیره) شده اند. در پهلوی آن انواع مختلف گروپها بطورمثال، از سازمانهای غیرحکومتی انکشافی، اتحادیه های زنان و سازمانهای اجتماعی به تدریج فعالیت های حمایتی حقوق بشر را در کار خویش شامل میسازد. به این ترتیب، کلیه طیف حقوق بشر – از انفرادی تا اجتماعی، از حقوق مدنی و سیاسی الی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی – در حال حاضر به مضمون نظارت مبدل گشته است.

برای مبدول داشتن مساعدت بلاواسطه، سازمانهای غیرحکومتی (NGO) باید نظارت قضیه مشخص را انجام دهند. شاید این وضعیت متنازع فیه حقوقی قربانی و یا جریان اعاده حقوق آن باشد. راه های مختلف نظارت قضایای مشخص بعداً در فصل (7) مورد بحث قرار میگیرد. نظارت که در حال حاضر توسط سازمانهای غیرحکومتی (NGOs) صورت میگیرد، از چهار چوب نظارت مستقیم نقضها فراتر است، موضوع مشاهده همچنان میتواند تطابق حکومت بامکلفیت های قبول شده آنها نیز باشد. مزید بر آن، برخی از سازمانهای غیردولتی (NGOs) در فعالیت کمیته های معاهدات، بطور مثال، در ارایه گزارشات متبادل و یا «سایه» (Shadow report) اشتراک فعال مینمایند. موضوع گزارشات «سایه» در فصل (9) مورد بحث قرار میگیرد.

5. آمار از کجا و چگونه دریافت گردد

شیوه های جمع آوری آمار

نظارت میتواند توسط فعالیت بررسی و یا مستند سازی توام و حمایت گردد. به این ترتیب، کلیه شیوه های برقرار ساختن حقایق، در صورت که آنها بطور منظم و یکی پی دیگری مورد استفاده قرار گیرند، کاملاً شیوه های نظارت شمرده شده میتوانند. در میان آنها: مصاحبه کردن، مشاهده نظری، مراقبت کنترولی، جمع آوری اسناد پیرامون قضیه، استفاده از وسایل عکس برداری و سایر وسایل ثبت کننده و تحقیقات قضائی شامل میگردند. در جریان ثبت حقایق این شیوه ها معمولاً در توامیت با یک دیگر مورد استفاده قرار میگیرند. بطور مثال، تحقیقات در اجتماع و یا گروه افرادی که نقض در آن واقع شده است، از طریق مصاحبه باشندگان دایمی این اجتماع (اعضای گروه)، مشاهده نظری و عکس برداری، انجام میشود.

نظرخواهی

شیوه مشهور نظارت که معمولاً مصاحبه کردن و استفاده کردن از وسایل معیاری ثبت را در خود میگنجانند، عبارت از شیوه نظر خواهی میباشد. این شیوه، عمدتاً، در توامیت با استفاده از شاخصها (در فصل بعدی مورد بحث قرار میگیرد) مورد استفاده قرار میگیرد. نظر خواهی میتواند توسط مصاحبه کردن و یا بوسیله پرسش نامه که مستقلاً از طرف اشخاص مصاحبه شونده خانه پری میگردد، انجام شود.

بعضی اوقات احتوا کردن تمام اهالی و یا همه اعضای گروه ممکن نبوده، پس در این صورت نظر خواهی منتخب صورت میگیرد. سه نوع انتخاب وجود دارد:

1. انتخاب تصادفی - انتخاب با امکانات پرسان کننده حین اوضاع مشخص تعیین میگردد. بطور مثال، تحقیق کننده میتواند تصمیم بگیرد که از تمام افراد که در جای معین و زمان معین حضور داشته، پرسان نماید.
2. انتخاب نامکمل تصادفی - انتخاب که با استفاده از شاخص مشخص تعیین میگردد. بطور مثال، محقق میتواند تصمیم بگیرد که از تعداد مساوی نمایندگان کلیه گروههای اتنیکی در قلمروی معین پرسان کند.
3. انتخاب احتمالی - انتخاب که با استفاده از شیوه گزینش تصادفی پرسان شدگان تعیین میگردد. بطور مثال، قبل از مصاحبه کردن با اهالی اجتماع، لاتری برای تعیین آنکه باشندگان کدام خانه ها تحت انتخاب برای نظر خواهی قرار میگیرند، صورت میگیرد.

انتخاب احتمالی از سایر انواع انتخاب ها برای اکثریت انواع معلومات مساعد میباشد. استفاده کردن از این نوع انتخاب امکان میدهد تا نتایج بدست آمده از نظر خواهی بالای مجموعه عمومی انتخابی انتشار یابد. بطور مثال، با انتخاب تصادفی میتوان با اهالی 60 خانه اجتماع مصاحبه صورت گیرد که از 300 خانه تشکیل گردیده است. اگر معلوم شود که اهالی 45 خانه از تعداد مجموعی مصاحبه شدگان (75%) از لحاظ سطح زندگی پائینتر از درجه فقر قرار داشته، پس احتمال زیاد وجود دارد که باشندگان 225 خانه از اجتماع مذکور از درجه فقر پائینتر قرار دارند.

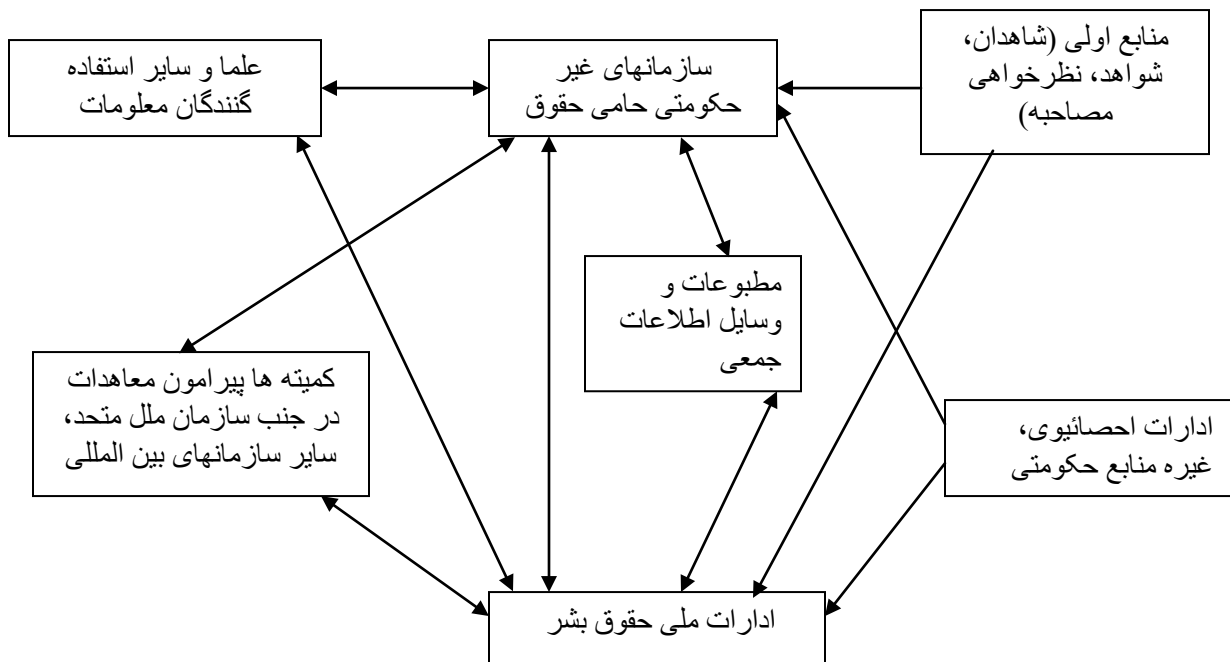
نتایج نظر خواهی هایکه از گزینش تصادفی و گزینش نامکمل تصادفی استفاده میکنند، مشروط بر آنکه طرق جمع آوری معلومات به قدر کافی مشهود باشند، همچنان مورد اعتماد میباشد.

جمع آوری اسناد مربوط به قضیه

جمع آوری اسناد مربوطه - این شیوه مطمئن و تجربه شده بررسی و کار مستندسازی میباشد. این شیوه برای سازمان هایکه نظارت از تطبیق تعهدات و مشخصاً تهیه گزارشات دوره ئی را انجام میدهند، به طرز العمل قانونی مبدل گشته است. آنچه به سازمان های غیرحکومتی ارتباط میگیرد، آنها باید برای بدست آوردن اسناد مربوطه، بطور مثال، گزارشات ارگان های مختلف دولتی بطور دائمی، تلاش فعالانه نمایند.

معلومات را از کجا بدست آورد

منابع معلومات میتوانند حکومتی و غیرحکومتی باشند. ذیلاً شیمای ارایه شده که نشان دهنده انتقال عادی معلومات حقوق بشری میباشد.

طور معمول، برای سازمانهایکه مستقیماً نظارت را انجام میدهند، بطور مثال، سازمانهای غیرحکومتی حامی حقوق بشر، اشخاص که واقعاً در قضیه قابل بررسی شامل اند و همچنان اسناد اثباتیه، بطور مثال، گواهی نامه راجع به قتل و غیره عبارت از منابع معلومات میباشد. برای استفاده کنندگان خارجی معلومات، طور مثال، علما و سیاست دانان، طوری معمول سازمانهای غیرحکومتی و همچنان سازمانهای دیگر، مثلاً ادارات حکومتی منبع معلومات میباشد. کمیته های

معاهداتی در جنب سازمان ملل متحد اکثراً گزارشات را از حکومت کشورهای – متقاعد دریافت مینمایند، ولی در عین حال معلومات سایر منابع را نیز مد نظر دارند. لازم به تذکر است، که غالباً معلومات ثانی از طرف سازمانهای محلی و ملی مورد استفاده قرار میگیرند. بطور مثال گزارشات برنامه انکشافی سازمان ملل متحد (UNDP) به گزارشات بسیاری سازمانهای ملی اساس گزارشی شده، و ارزیابی انکشاف کشور منعکس در این گزارش بارها در نشرات سازمانهای غیر حکومتی نقل قول میگردد.

استفاده از فورمه های معیاری و قاموس های رهنمودی در فعالیت نظارتی

الف) فورمه های معیاری

فورمه عبارت از جدول خالی بوده که از ستون ها تشکیل شده که معلومات در آنها تحریر می یابد. این فورمه میتواند جدول کاغذ، شیمیای با متن تحریری کاغذی و یا جدول وارد کردن معلومات در پروگرام مرکز منابع باشد. ستون ها – این جای است برای وارد ساختن قسمت از معلومات هر بایکه فورمه خانه پری میگردد، ثبت بوجود میاید. **فورمه معیاری** – این فورمه است با تعداد معین ستون ها که به یک نظم قبلاً تعیین شده قرار گرفته اند با قواعد تعیین شده برای وارد ساختن معلومات در هر یک از ستونها.

فورمه های معیاری ابزار مهم در فعالیت نظارتی میباشند. طور معمول، آنها منحصیث پرسشنامه حین نظر خواهی و مستند سازی معلومات در باره قربانیان نقض های واقع شده و سایر معلومات مربوط آن، مورد استفاده قرار میگیرند.

سیستم های معلوماتی و مستند سازی حقوق بشر HURIDOCs چندین فورمه معیاری قابل استفاده حین نظارت از نقض ها را تدوین نموده است. استفاده از آنها در فصل 6، میتودولوژی نظارت «رویدادی» مورد بحث قرار میگیرد.

ب) قاموس های رهنمودی

قاموس های رهنمودی عبارت از فهرست مفاهیم بوده که برای ارایه عناصر، چون بطور مثال، تشخیص واقعه، اشخاص و اشیا و یا محتوای سند، از طرف مامورین مستند سازی مورد استفاده قرار میگیرد. مفاهیم شامل فهرست رهنمودی نامیده میشوند، در صورت که آنها بقدر ممکن کامل و متقابلاً منتفی کننده باشند.

برای تشریح مثال قتل را در نظر میگیریم. قتل ها میتواند به اعدام و قتل غیر عمدی تقسیم شود. اعدام به نوبه خود میتواند قضائی (تطبیق قرار حکم که در نتیجه بررسی های قضائی با رعایت تضمینات دادخواهی صادر شده است) که به ترتیب سهل (بدون اشتراک هیئت منصفه)، (یعنی قتل اعدام که در نتیجه صدور حکم در محکمه غیر قانونی) انجام شده و یا غیر قضائی (یعنی اعدام بدون بررسی های قضائی) باشد.

بعد از آنکه انواع اعدام ها ذکر شد، برای اینکه فهرست تکمیل شود، لازم است در آن انواع قتل های غیر عمدی نیز گنجانیده شود. به این ترتیب، فهرست قابل استفاده برای تقسیم بندی قتل ها میتواند به گونه ذیل باشد:

1. قتل های عمدی

1.1. مرگ اعدام منحصیث فیصله صادر شده به گونه جریان قضائی با سهولت

1. 2. اعدام غیر قضائی
1. 3. اعدام قضائی
2. قتل های نا مشخص | غیر منظم
 1. 2. قتل های حین تظاهرات، مانع شدن از دحام و حوادث مانند آن
 2. 2. قتل های حین حملات غیر دقیق، بطور مثال بمباردمان ها
 2. 3. مرگ که در نتیجه قرار گرفتن تصادفی در تبادل آتش رخ میدهد
3. سایر انواع قتل های غیر قصدی
 1. 3. مرگ در نتیجه شکنجه و یا رفتار ظالمانه
 2. 3. مرگ به علل طبیعی، وخامت خشونت فیزیکی، روانی و یا تجاوز جنسی
 3. 3. مرگ در نتیجه سهل انگاری
 3. 4. مرگ در نتیجه قصد معیوب ساختن
 3. 5. قتل به اساس اشتباه (هدف اشتباهی)
4. قتل ها و مرگ ها به علل نامعلوم

ترتیب نمودن قاموس های رهنمودی دارای اهمیت فراوان بوده، زیرا آن میکانیزم مستمر نقل قول برای تقسیم بندی حوادث، اشخاص و یا اشیاء میباشد. فهرست احتوا کننده عین مفاهیم میباشد که در گزارشات احصائیوی مورد استفاده قرار میگیرند و به این ترتیب تحلیل معلومات را سهل میسازد.

مایکروتیزاورس Micro-thesauri – این قاموس رهنمودی کوچک است که برای ستون معین در فورمه معیاری مورد استفاده قرار میگیرد. سیستم های معلوماتی و مستند سازی حقوق بشر HURIDOCs قاموس رهنمودی کوچک Micro-thesauri: ابزار برای مستند سازی نقض های حقوق بشر² را به نشر رسانیده است که احتوا کننده Micro-thesauri کثیرالعدد می باشد که در میان آنها: انواع اقدامات شیوه های مورد استفاده خشونت ها، اقسام موقعیت جای، مشخصات قربانی، انواع مصروفیت ها، تابعیت، ادیان، اقسام مجرمین و غیره یک سند مهم دیگر عبارت از واژه شناسی حقوق اقتصادی اجتماعی و فرهنگی³ تألیف Stephen Hansen میباشد. این سند در برگزیده صدها واژه در موضوع حقوق اقتصادی اجتماعی و فرهنگی میباشد و میتواند منحصیث اساس برای پروژه عرصه نظارتی در ساحه مذکور ایفای خدمت نماید.

² Dueck, Judith, Manuel Guzman and Bert Verstappen . Micro – Thesauri: A Tool for Documenting Human Rights Violations. Versoix: HURIDOCs, 2001.

³ Hansen, Stephen A., Thesaurus of Economic, Social and Cultural Rights: Terminology and Potential Violations, Washington D C: American Association for the Advancement of Science and HURIDOCs, 2000.

6. نظارت وضعیت عمومی چگونه انجام می‌گردد

روش مبتنی بر «نقض ها» حین انجام نظارت

در نظارت وضعیت عمومی از دو روش اساسی استفاده صورت می‌گیرد: روش مبتنی بر «نقض ها» و روش «تحقق پی در پی»

روش مبتنی بر (نقض ها) اساساً در نظارت حقوق مدنی و سیاسی وسیعاً مورد استفاده قرار می‌گیرد اما در نظارت سایر انواع حقوق نیز میتواند مورد استفاده قرار گیرد. چون که از نام اش هویدا است این روش زودتر از همه متوجه آنست تا نقض های حقوق پذیرفته شده را معلوم کند به نسبت آنکه از اقدامات اتخاذ شده حکومت برای رعایت شرایط تعهدات نظارت صورت گیرد. اقدامات کاملاً مشهود، چون قتل ها، توقیف ها، شکنجه ها و بیجاه شدگی ها و یا کمتر مشهود، مثلاً َََََ، عدم اتخاذ طرح های مبارزه با بی خانه گی توسط حکومت، نقض ها، شده میتواند. نقض ها میتواند بطور ذیل باشند:

ا. اعمال اتخاذ شده حکومت و یا احزاب که به قدر کافی از طرف حکومت کنترل نمی‌گردند.

ب. اعمال بیکارگی حکومت

نقض ها از طرف حکومت میتوانند من حیث عدم استتاعت آنها در انطباق سه نوع مختلف تعهدات مورد بررسی قرار گیرد. آنها بطور ذیل اند:

ا. تعهد رعایت یعنی امتناع از هرگونه اقدامات که مصونیت شخصی و جمعی را نقض نموده و یا تجاوز بر آزادی های آنها. مثال های چنین نقض ها عبارت از اقدامات اند چون:

• اعدام غیرقضای (در نقض تعهدات رعایت حقوق بشر برای حیات)

• توقیف خودسرانه (در نقض تعهد رعایت حقوق بشر برای آزادی)

• منع اتحادیه های صنفی (در نقض تعهد رعایت آزادی اتحادیه ها)

ب. تعهد حمایت یعنی اتخاذ تدابیر لازمی برای جلوگیری از نقض حقوق افراد و گروه ها توسط افراد و یا گروه ها به شمول ممانعت و یا پایمال نمودن حق استفاده از آزادیهای آنها. مثال های چنین نقض ها بطور ذیل اند:

• اقدام نکردن حینکه یک گروه معیین مثلاً گروه اتنیکی بالای گروه دیگر تجاوز مینماید.

• عدم توانندی در مجبور ساختن کمپنی ها تا معاشات کمتر از سطح حد اقل زندگی را تادیه نمایند.

ج. تعهد تحقق یعنی اتخاذ نمودن تدابیر لازمی برای آنکه تا در حدود صلاحیت های دولت، به هر فرد امکان مرفوع ساختن آنعهه احتیاجات که به کوشش های شخصی امکان پذیر نبوده، تضمین گردد. مثال های چنین نقض ها بطور ذیل میباشند:

• عدم توانای بوجود آوردن سیستم حفظ الصحه اساسی

• عدم توانائی رایج کردن سیستم تعلیمات رایگان در سطح ابتدایه

روش «تحقق پی در پی»

روش دیگر نظارت که در نظارت از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مورد استفاده قرار می‌گیرد بنام روش (تحقق پی در پی) نامیده میشود.

نقطه مبدأ این روش عبارت از ماده 2 میثاق بین المللی حقوق اقتصادی اجتماعی و فرهنگی میباشد که مشعر بران است، که «هر کشور طرف این میثاق متعهد می گردد با استفاده از حد اکثر منابع موجود خود به منظور تأمین تدریجی اعمال کامل حقوق شناخته شده در این میثاق اقدام نماید» به این ترتیب روش مزبور به ارزیابی مرحله وار تدابیر که از سوی دولت در جهت تحقق حقوق اقتصادی اجتماعی و فرهنگی و مقایسه کردن دست آوردها در هر مرحله پایه گزارشی شده است. در نوع خود روش مذکور به جمع آوری مقدار فراوان معلومات در طول مرحله زمانی معین، بطور مثال از طریق سرشماری دولتی اهالی نیاز دارد. به این ترتیب این روش در همکاری حکومت و سازمانهای بین الحکومتی مصروف نظارت از تطبیق معاهدات هر چه بهتر تحقق میابد علی الخصوص جانب اولی عملاً در جمع آوری معلومات مصروف بوده و بعداً به ثانی الذکر گزارش ارایه میدارد.

میتودولوژی نظارت «رویدادی»

دو نظریه میتودیک غالب در نظارت نقض حقوق بشر موجود است - میتودولوژی «رویدادی» (به اقدامات متکی بوده) و میتودولوژی که به شاخص ها (نتایج) استوار است. «میتودولوژی رویدادی» نظارت تعیین اقدامات و امتناع از اقدامات مختلف را دربر دارد که نقض حقوق بشر و یا منتج شدن به آن را تشکیل میدهد. به عباره دیگر، این یک شکل مشخص است که در آن روش مبتنی بر «نقض ها» تحقق میابد.

میتودولوژی مذکور جریان بررسی و مستند سازی رویداد را شامل میگردد که احتمالاً یکی و یا چندین اقدامات که به مثابه نقض تلقی شده را دربر دارد. بطور مثال متفرق ساختن جلسه اعتراضیه - این رویداد است که میتواند چندین نقض ها را دربر داشته باشد. بطور مثال لت وکوب اشتراک کنندگان جلسه توقیف رهبران اجلاس و غیره در پهلوی رویداد و اقدامات ترکیبی آن همچنان معلومات مربوطه به افراد ذیدخل به شمول قربانیان و مجرمین نیز ثبت میگردد. سیستم های معلوماتی و مستند سازی حقوق بشر HURIDOCS مجموعه از فورمه های معیاری برای ثبت نکات جداگانه رویداد و معلومات مربوطه به واقعه مذکور را تدوین نموده است. تشریح مفصلتر میتودولوژی «رویدادی» را میتوان در کتاب تحت عنوان فورمه های معیاری رویدادی HURIDOCS ابزار برای مستند سازی نقض ها HURIDOCS Events Standard Formats: A Tool for Documenting Violations میتودولوژی «رویدادی» در حالت نظارت اقدامات مشهود چون قتل ها توقیف ها، شکنجه ها و غیره موثر می باشد. در حال حاضر بطور تدریجی امکان استفاده از میتودولوژی مذکور برای بررسی اقدامات کمتر مشهود بویژه اعمال بی کارگی مثلاً عدم اقدامات حکومت تدوین میگردد.

محدویت میتودولوژی «رویدادی» در آن نهفته است که این میتودولوژی به دریافت تصویر کلی به اساس تعداد مجموعی نقض های کم عده به نسبت تعداد قربانیان واقعی به مقیاس تمام اهالی متوجه نمی باشد. در این رابطه دو عرصه مشکل افزا وجود دارد:

أ. سازمان نظارتی راجع به تمام رویداد های که نقض های شامل موضوعات سازمان را دربر داشته آگاهی پیدا نکند. در میان علل امر فوق الذکر - عدم موجودیت و یا تماس های نا کافی محلی که میتواند در مورد رویدادهای روزمره معلومات ارایه نماید و عدم آگاهی اهالی محلی مبنی بر اینکه برخی از حوادث از طرف آنها منحصراً نقض ارزیابی نشده شامل میگردد.

ب. حتی اگر سازمان نظارتی در مورد رویداد آگاهی حاصل نموده که احتمالاً نقض دربر داشته ولی به علل آنکه عملیات نظامی جریان داشته، عدم تمایل افراد به گواهی دادن و عدم کفایت منابع امکان بررسی و مستند سازی آن وجود ندارد.

در برخی حالات، استفاده از میتودولوژی «رویدادی» یکجا با استفاده از فورمه های معیاری رویدادی HURIDOCs میتواند به صفت اجرای تحقیق با انتخاب تصادفی تلقی شود. ولی در اینجا لازم به تذکر است که افاده «تصادفی» در اینجا صرف به وضعیت ارتباط دارد که انتخاب مصاحبه شوندگان قابل دسترسی برای نظر خواهی محدود می باشد. هیچ چیز در مساعی اندیشیده که از طرف سازمانهای غیر حکومتی در راستای تعقیب، تحقیق، مستند سازی و نظارت از انکشاف رویداد های معین اتخاذ میگردد مطلقاً تصادفی نمیباشد.

نکته مهم عبارت از ضرورت محدود ساختن گزارشات که در نتیجه استفاده از میتودولوژی مذکور تهیه شده و تعیین شرایط محدود کننده میباشد. چنین شرایط محدود کننده کمک میکند تا به احتمال واقع شدن تعداد فراوان نقض ها تاکید صورت گرفته ولی آنها بررسی نشده و مستند سازی نمیگردد. گزارش میتواند نگارش حقایق که مانع تحقیق این و یا آن رویداد میگردد در برداشته باشد.

میتودولوژی نظارت که به شاخص ها استوار میباشد

شاخص – عبارت از وسیله است که نشان میدهد ضرورت کنترل وضعیت در کجا موجود است، وضعیت به کدام جهت انکشاف میابد و میزان آن از میزان های شاخص مذکور به چه اندازه فاصله دارد. شاخص نماد است نشان دهنده آنکه در این و یا آن وضعیت چه چیز مطابق موازین نبوده و چه را باید انجام داد تا وضعیت اصلاح گردد. مثال های شاخص ها عبارت اند از:

- در عرصه تعلیم و تربیه: فیصدی با سوادان در میان اهالی کلان سالان
- در عرصه صحت عامه: میزان مرگ و میر اطفال
- در عرصه مشارکت سیاسی: فیصدی کرسی های که در پارلمان توسط زنان احراز گردیده اند

- در عرصه دسترسی به اطلاعات: فیصدی لین های تلفون های موجود

دو نوع شاخص ها وجود دارند: شاخص های نهایی و شاخص های میان مدت (شاخص های پروسه ای) **شاخص نهایی (Result indicator)** نتیجه مساعی و یا کمبودی آنها را که از طرف حکومت برای تحقق تعهد معین به خرج داده شده است نشان میدهد. به این ترتیب، این شاخص میزان حالت جاری تحقق حقوق معین میباشد. **شاخص میان مدت (Process Indicator)** درجه تطبیق تعهدات خودی حکومت را ارزیابی میکند.

بطور مثال، دولت متعهد است که سطح سواد را میان اتباع خویش ارتقا بخشد. شاخص نهایی در این حالت عبارت از سطح سواد اهالی بوده و در عین حال شاخص میان مدت نشان دهنده تعداد مکاتب در کشور میباشد. مثال دیگر به تعهد پائین آوردن سطح مرگ و میر میان نوزادان مربوط میشود. شاخص نهایی میزان مرگ و میر اطفال و شاخص میان مدت – فیصدی اطفال مصاب به امراض کودکان شده میتواند.

میزان کنترولی (Benchmark) – عبارت از سطح است که حین استفاده از شاخص معین به آن رسیدگی صورت گیرد. مثال میزان کنترولی، حین استفاده از شاخص فیصدی سواد میان اهالی کلان سالان، عبارت از سطح 75 فیصد سواد میان کلان سالان در مقیاس کشور میباشد.

تعداد فراوان شاخص‌ها موجود‌اند که توسط سازمان‌های بین‌الحکومتی مختلف، چون سازمان جهانی صحت (World Health Organization) و برنامه انکشافی سازمان ملل متحد (United Nations Development Program) برای ارزیابی شرایط اقتصادی و اجتماعی در کشورها، مورد استفاده قرار می‌گیرند. این شاخص‌ها طوری که هست و یا به گونه عیار شده به شرایط محلی، مورد استفاده قرار می‌گیرند. مزید بر آن سازمان‌های غیر حکومتی می‌توانند شاخصهای خودی را تدوین نمایند.

در پهلوی آنکه شاخص‌ها عمدتاً برای حوزه حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، بویژه توسط سازمان‌های انکشافی تدوین شده‌اند، آنها به طور مساوی در حوزه حقوق مدنی و سیاسی نیز مورد استفاده می‌باشند.

شاخص تحریر شده (فیصدی کرسی‌های که توسط زنان در پارلمان احراز شده‌اند) در فوق نمونه آن شده می‌تواند. فیصدی اعمال شکنجه در تعداد مجموعی توقیف‌شدگان، مثال دیگر شده می‌تواند.

همچنان در روش مبتنی بر «نقض‌ها» و روش «تحقق‌پی در پی» نیز می‌توان از شاخص‌ها استفاده کرد. اگر کشور – متقاعد حد اقل تعهدات را برای تحقق حق معین اجرا نمی‌کند، این امر می‌تواند منحصراً نقض ارزیابی شود. مزید بر آن، اگر میزان کنترولی حاصل نگردیده و یا اگر حکومت هیچ نوع اهداف میان مدت برای حصول میزان کنترولی در برابر خود قرار نمیدهد، این امر نیز می‌تواند منحصراً نقض توسط حکومت ارزیابی شود. آنچه به روش «تحقق‌پی در پی» ارتباط می‌گیرد، معلومات که طی یک مرحله زمانی با استفاده از شاخص‌های میانمدت و نهائی دریافت شده، امکان میدهد تا مشاهده کرد که آیا حکومت تعهدات مختلف خود را تطبیق می‌کند یا خیر.

در مجموع، شاخص‌ها برای تبارز اهمیت مسایل که در وضعیت معین وجود داشته، خیلی مؤثر می‌باشد. اما استفاده از شاخص‌ها نمیتواند میتودولوژی «رویدادی» خاصاً در رابطه با نقض‌های شدید، چون قتل‌ها و کوچ اجباری و غیره را عوض کند. علاوه بر آن، نقص عمده میتودولوژی که به شاخص‌ها متکی بوده، در آن نهفته است که تمرکز توجه از شخصیت منحرف می‌گردد. در فعالیت حمایتی حقوق بشر به فهمیدن جزئیات معین مربوط به قربانی ضرورت، بویژه در حالات که به ارائه مساعدت مستقیم نیاز می‌باشد.

از جانب دیگر، لازم به اعتراف است که با استفاده از وسایل ابزاری و روش‌های تحلیل معلومات و مقدار فراوان معلومات جمع‌آوری شده، نتایج نظارت می‌توانند به گونه شاخص‌ها تغییر شکل نمایند. بطور مثال، در صورت که گزیده‌های کافی و خوب طرح شده که نشان دهنده فیصدی افراد بوده که در جمع توقیف‌شدگان در منطقه معین مورد شکنجه قرار گرفته‌اند، داشته باشیم، می‌توان طرح ارزیابی دولتی را ترتیب داد که به نوبه خود شاخص ارزیابی‌کننده وضعیت کیفیت توقیف شده‌ها را ارائه نماید.

به این ترتیب، نتیجه توأمیت میتودولوژی «رویدادی» و میتودولوژی متکی به شاخص‌ها باید به تصویر کامل و مفصل وضعیت مبدل شود. این امر خاصاً در عرصه هشدار پیشگیرانه مهم می‌باشد، جایکه به معلومات در باره کمیت و خصلت نقض‌ها و همچنان به معلومات راجع به متون اقتصادی و سیاسی علی‌السویه نیاز است، برای آنکه تعیین گردد که وضعیت در لبه وخامت قرار دارد و یا خیر.

قوانین و سیاست‌ها راجع به نظارت و تحقق آنها

بخش نه چندان کم بهای نظارت و وضعیت در کشور عبارت از مطالعه قوانین دولتی و مراقبت از مطابقت آنها با معیارهای بین‌المللی، میباشد.

اولاً، باید واضح گردد که کدام اسناد امضاً شده، به تصویب رسیده و به کدام معاهدات حکومت ملحق گردیده است. متعاقباً، آغاز خوب برای مطالعه قانونگذاری ملی عبارت از مطالعه قانون اساسی دولت میباشد، در صورتی که چنین سند وجود داشته باشد. قانون اساسی معمولاً احتواکننده بل حقوق (مجموعه موازین قانونی که حقوق اتباع در ارتباط متقابل با ارگانهای حاکمیت دولتی را تضمین میکند) بوده و مشکل نخواهد بود تا تعیین گردد که احکام آن با معیارهای پذیرفته شده چگونه انطباق دارند. بعداً، میتوان قوانین اختصاصی را مطالعه کرد. بسیاری قوانین مربوط به حقوق بشر را مثلاً میتوان در قانون جزائی دولت دریافت کرد.

باید به یاد داشت که قوانین میتوانند دارای سطوح مختلف مؤثریت باشند. برخی قوانین به خودی خود وضع میگردند و برای مرعی الاجرا بودن قوانین دیگر به اقدام قانونی ویژه نیاز است. بطور مثال، در قانون اساسی میتواند احکام وجود داشته باشد که شکنجه را در مجموع مورد منع قرار میدهد. برای آغاز قوه قانونی این حکم اساسی به تصویب قانون از سوی ارگان مقتضی ضرورت است که در میان غیره موارد، دارای تعریف شکنجه منحصبت جنایت و جزای مطابق آن در حالت استفاده از آن (شکنجه) باشد.

قدم بعدی به تعقیب مطالعه قوانین موجود عبارت از نظارت از مسوده‌های قوانین ارایه شده، تحت مباحثه و یا تصویب شده در ارگانهای مقتضی میباشد. محتوای هر سند قانونی را میتوان از لحاظ آنکه احکام آن حمایت و یا عمل متقابله آنرا تضمین میکند، مورد مطالعه قرار داد. سازمان‌های غیر حکومتی میتوانند از آن مراقبت نمایند که قانونگذاران غیر وابسته به احزاب مشخص به هدف شکل‌گیری اساسی واقعی برای جلب حمایت از مسوده‌های قانونی چگونه رأی میدهند.

قسمت مهم قانونگذاری عبارت از بودجه دولتی میباشد. برای آنکه مشاهده کرد که آیا دولت کدام طرح‌ها را به معرض اجرا میگذارد و از لحاظ اجرای آنها جدی اند. میتوان تحلیل بودجه را انجام داد.

برای آنکه معلوم کرد که آیا قوانین، طرح‌ها، برنامه‌ها و پروژه‌ها مطابق پلان‌های پیش‌بینی شده اجرا میگردند، باید گزارشات سالانه ارگانهای حکومتی را در سطح دولتی و محلی مورد مطالعه قرار داد. میزان‌های کنترولی را که توسط حکومت، طوری معمول در پلانهای انکشافی چندین ساله گنجانیده شده، تعیین گردیده، میتوان منحصبت موازین معیاری مورد استفاده قرار داد.

نظارت از ایجاد و انکشاف ادارات حقوق بشر

اصول مربوط به موقف و عملکرد ادارات ملی حمایت و انکشاف حقوق بشر که اکثرأ بنام اصول پاریس (Paris Principles) نامیده میشوند، در سال 1991 در گروه کاری بین‌المللی که از طرف مرکز سازمان ملل متحد در باره حقوق بشر تجمع یافته، در پاریس به تصویب رسید. و بعداً در سال 1992 از طرف کمیسیون حقوق بشر مورد حمایت قرار گرفت. اصول پاریس عبارت از مجموعه معیارهای بین‌المللی بوده که میتوان حین نظارت از تأسیس و عملکرد

سازمانهای چون کمیسیون های دولتی حقوق بشر، امبوتسمن ها و کمیسیون های خاص، مورد استفاده قرار داد.

قوه قضائیه، در برخی موارد نیز میتواند منحيث اداره حقوق بشر تلقی گردد، زیرا اکثراً اهالی برای جستجوی حمايت قضائی در برابر نقض حقوق بشر، به آن مراجعه مینمایند. در نتیجه، برخی سازمانها، بشمول سازمانهای غیرحکومتی بین المللی، از استقلالیت سیستم قضائی نظارت میکنند. علاوه بران گزارشگر خاص مؤظف از طرف سازمان ملل متحد در مسایل استقلال قضات و قانون دانان وجود دارد.

همچنان ادارت که مصروف آموزش و آماده گی های حرفوی بوده، نیز میتوانند مورد تدقیق قرار گیرند. بطور مثال، مفید خواهد بود اگر مشخص شود که فراگیری اساسات حقوق بشر در مضامین مکتب شامل شده است. مزید بران آموزش حرفوی مامورین حکومتی، بویژه ارگانهای پولیس میتواند مورد بررسی قرار گیرد.

7. نظارت قضیه مشخص چگونه اجرا میگردد

عناصر ترکیبی ماهیت قضیه توسط صلاحیت سازمان تعیین میگردد. معمولاً، این وضعیت در رابطه با برخی از جوانب، بطور مثال مسائل حقوقی و یا صحت به فرد مشخص ارتباط میگیرد. قضیه مذکور توسط مقیاس های زمانی: از لحظه که سازمان میانجی یگان حمایت را آغاز کرده، الی لحظه ختم حمایت، تشخیص میگردد.

خدمات حمایت حقوقی به مطالعه مواد دوسیه های قضائی و سایر فعالیت حقوقی که در رابطه با قربانی نقض در جستجوی عدالت اتخاذ میگردد، مصروف میگردد. برای اینکه تضمین شود که حقوق مشتری ضایع نشده، جریان دوسیه را باید دقیقاً تحت کنترل داشت. بطور مثال، در بسیاری اسناد بین المللی فهرست کلان حقوق که باید متهم و یا دستگیر شده دارا باشد، وجود دارد، در میان آنها:

أ. برای دستگیر شده:

- حق آزادی در حالت دستگیری غیر قانونی
- ب. برای متهمین و ارجاع شدگان به محکمه:
 - حق بری ذمه
 - حق داشتن وقت کافی و شرایط مناسب برای تهیه دفاعیه
 - حق بی طرفی قوه قضائیه
 - حق استقلالیت قوه قضائیه
 - حق بررسی عادلانه قضائی
 - حق جریان علنی محکمه
 - حق مساعدت رایگان مترجم
 - حق برابری قوه قانون
 - حق آگاهی بلاوقفه و مفصل
 - حق محکمه بلاوقفه
 - حق مساعدت حقوقی
- حق non bis idem (تحت محکمه قرار نه گرفتن و محکوم نه شدن به جرم که متهم قبلاً در مورد آن برائت گرفته و یا محکوم گردیده است)
- حق تعیین مسؤلیت جنائی
- حق شکایت به محکمه
- حق رابطه با وکیل مدافع
- حق سوال از شاهدان
- حق nulla poena sine lege (متهم نشدن به ارتکاب جرم که اجرای عمل آن در لحظه ارتکاب در قانون پیش بینی نشده باشد)
- حق nulla poena sine lege (محکوم نه شدن به جزای سنگین تر، به نسبت آنکه در لحظه ارتکاب جرم پیش بینی گردیده بود)
- حق استماع
- حق عاری بودن از دادن شهادی علیه خود
- حق آزادی قبل از محکمه (بطور مثال با ضمانت)

ج. برای محکومین:

- حق مرافعه طلبی
- حق تلاش تخفیف جزا
- حق درخواست عفو

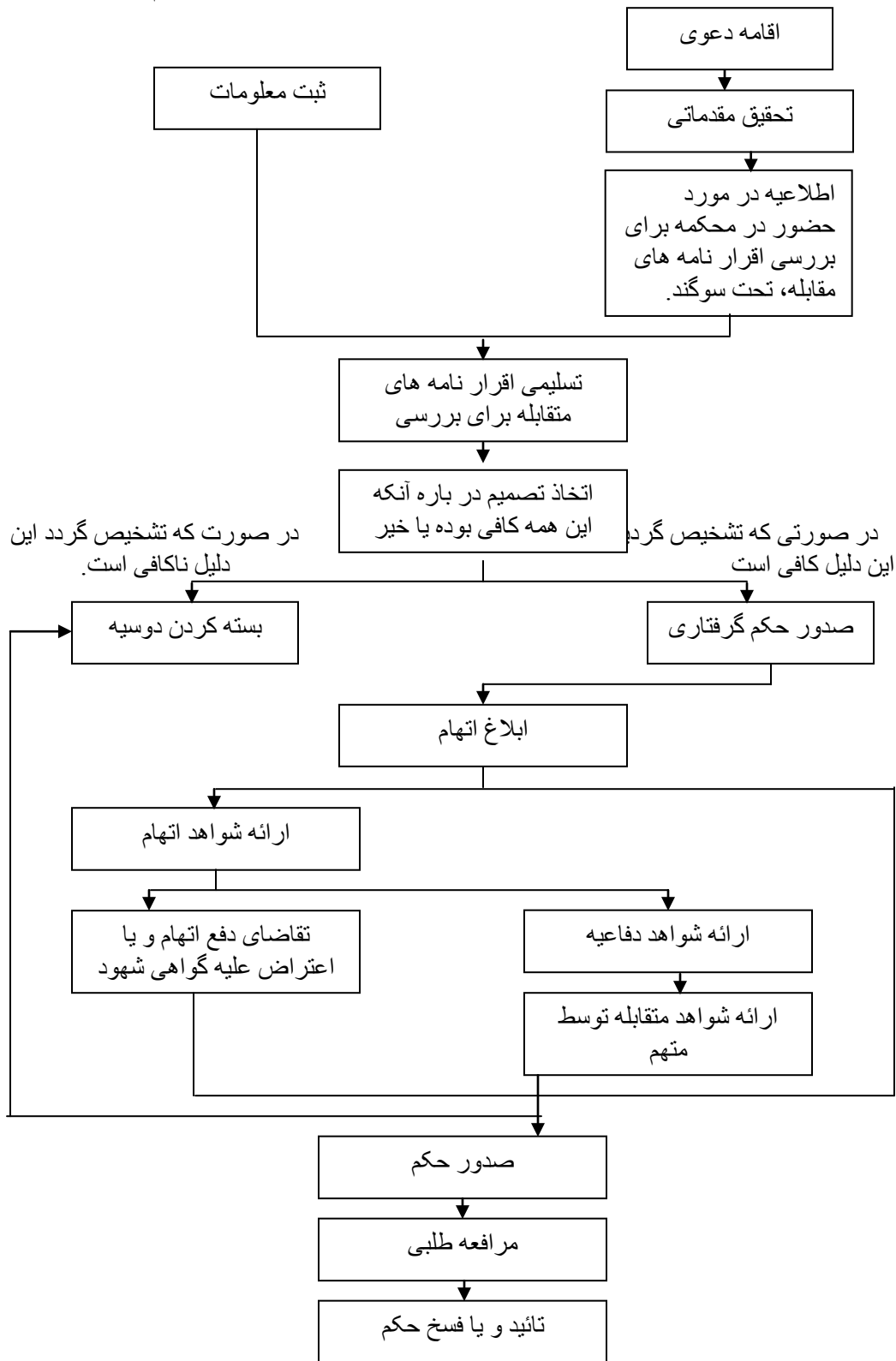
لازم به تذکر است که حق عاری بودن از دادن شهادی علیه خود لازم است حتی قبل از آنکه شخص متهم شده و به محکمه ارجاع شده، آغاز از لحظه که شخص دستگیر گردیده، میبایست مراعات گردد.

در جریان نظارت دوسیه شخص دستگیر شده، ناظر باید تعیین سازد که تسلسل درست قدمه های طرزالعملی مراعات شدند. بطور مثال، طرزالعمل لازمی حین دستگیری شخص که به ارتکاب جرم مضمون است خواهان آن میباشد که در آغاز توسط ارگان با صلاحیت کشف مقدماتی صورت گرفته که بعداً برای صادر نمودن قرار برای دستگیری، اساس شده بتواند. یگانه حالت که طرزالعمل تعیین شده میتواند منتفی شود، زمانی که شخص *in flagrante delicto* (در لحظه ارتکاب جرم) دستگیر شده باشد.

مزید بر آن، مقطع های زمانی مربوطه میان مراحل مختلف نیز موضوع نظارت شده میتواند. مقدار فراوان انواع نقض های مربوط به متهم عبارت از عدم رعایت معیاد های پیش بینی شده در قانون میباشد. بطور مثال، بدون اطلاع اتهام دستگیر شده، طوری معمول، برای تعداد محدود ساعات سلب آزادی شده میتواند اگر به وقت اش به وی اتهام ابلاغ نشود و یا اگر دستگیری وی بدون ابلاغ اتهام تدوام میکند، این عبارت از نقض است. یکی از نقض های گسترده دیگر عبارت از آن بوده که جریان بررسی های قضائی به دوره زمانی خیلی طویل التوا مییابد. برای مصور ساختن ذیلاً شیمای - چوکاتی ارائه شده که نمایانگر مراحل اساسی در احوال مربوط به شخص متهم و دستگیر شده، میباشد. توجه نمائید که شیمای ارائه شده میتواند برای یک کشور معیاری بوده و برای سایر کشورها نمیتواند قابل استفاده باشد. مطالعه کننده میتواند بطور مستقلانه شیمای مشابه را برای مشوره دهی حین نظارت وضعیت مشخص قربانی متهم و دستگیر شده، ترتیب دهد.

شیمای – چوکاتی که حین نظارت قضیه مشخص شخص متهم | دستگیر شده مورد استفاده قرار میگیرد.

در صورت که شخص هنوز گرفتار نشده است در صورت که شخص حین ارتکاب جرم گرفتار شده است.

نظارت از اعاده قربانی نقض

یکی از ساحات دیگر فعالیت سازمان های غیر حکومتی عبارت از اعاده قربانی شکنجه و یا وارد شدن صدمه از طریق دیگر، میباشد. سازمان غیر حکومتی مسؤل طوری معمول اقدامات ذیل را اتخاذ میکند:

أ. پذیرش آماج اعاده، بطور مثال، اگر از طرف سازمان غیرحکومتی دیگر ارجاع شده باشد.

ب. ارزیابی عمومی وضع شخصی برای کسب معلومات ذیل:

- معلومات شخصی
- معلومات در باره واقعه (نقض، اوضاع و احوال آن و معلومات کمکی دیگر)
- ضایعات و عواقب
- تاریخچه مریضی و جانب روانی
- وضع فامیلی، اقتصادی و حقوقی
- ج. طرح پلان اعاده
- معاینه طبی و مراقبت مجوزه
- ارزیابی حالت روانی و فعالیت مشورتی مجوزه
- د. تحقق پلان اعاده
- ه. ارزیابی اعاده
- و. بسته کردن دوسیه

استفاده از فورمه های معیاری و قاموس های رهنمودی حین نظارت قضیه مشخص

فورمه های معیاری و قاموس های رهنمودی نتنها حین نظارت وضع عمومی، بلکه حین نظارت قضیه مشخص نیز، خیلی مفید میباشد. علی الاخصوص، فورمه های معیاری HURIDOCS که فورمه های ثبت معلومات راجع به جزئیات جداگانه چنین قضایا، چون گرفتاری، شکنجه و قتل، همچنان جزئیات راجع به تدابیر قانونی مبینة را دربر دارد. برای نگارش این جزئیات فهرست های مختصر خاص Micro-Thesauri، بطورمثال، Micro-Thesauri که شیوه های شکنجه، اشکال نگهداری دستگیر شدگان و انواع محاکم را فهرست نموده، تدوین گردیده اند. علاوه بران، فورمه وجود دارد که مخصوصاً برای ثبت فعالیت مداخله سازمان که بطور مثال، برای بذل مساعدت حقوقی، طبی و سایر انواع حمایت، مورد استفاده قرار میگیرد. استفاده کنندگان میتوانند فورمه ها را تا حد مساعد بودن برای استفاده محل آنرا تغییر شکل دهند، بطور مثال برای نظارت اعاده صدمات قربانی.

8. ارقام چگونه تحلیل میگردند

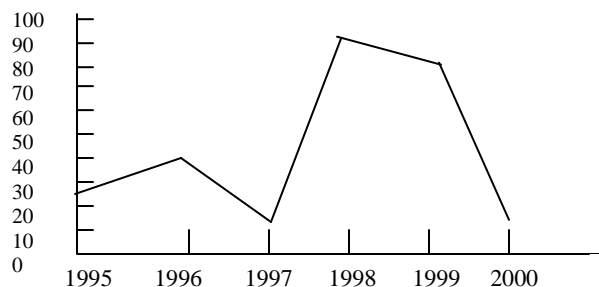
نظارت به تشخیص و انتشار مشکلات یافته شده در وضعیت معین متوجه میباشد. برای تشخیص مشکلات و یا علایم بهبود که به مشاهده سطحی وضعیت قابل دیدن نبوده، نشان دهی شاخه های ممکنه مشکل و یا ارایه نتایج بشکل واضح تر و مقنع به تحلیل معلومات به دست آمده ضرورت است. وسایل ابزاری و روش های مختلف تحلیل آمار برای اینکار وجود دارد که برای مجسم ساختن آن ما برخی آنها را ذیلاً مورد بحث قرار میدهیم: سلسله زمانی، استفاده از شیما ها و گراف ها و جدول مجموعی (جدول - متقاطع).

سلسله زمانی - این سلسله ارقام (ارقام و یا شاخص ها) است که با مراحل پی هم زمانی مطابقت دارد. بطور مثال، جدول ارائه شده در ذیل ارقام سلسله زمانی را ارائه میدارد:

سال	تعداد
1995	26
1996	41
1997	12
1998	97
1999	83
2000	11

جدول 1. تعداد اعدام های غیر قضائی در کشور X

ارائه گرافیکی ارقام بوسیله شیما ها و گراف ها وضاحت را ارتقا بخشیده و اجرای ارزیابی سریع و با مصارف کم ساختار را ممکن میسازد.

گراف 1. تعداد اعدام های غیر قضائی در کشور X

تحلیل بمراتب عمیق آمار میتواند از طریق مشخصات متغیر انجام یابد. بطور مثال، تصور میکنیم که در يك شهر به خلاف رفتاری از قیود رفت و آمد 73 نفر گرفتار گردیده اند. از آنجمله 40 تن آنها به اکثریت اتنیکی و 22 تن آن به جمعیت اقلیت اتنیکی مربوط اند. همه آنها گرفتار شده، اما برای مدت زمان متفاوت - از 1 الي 4 شبانه روز. برای تعیین کردن آن که متحول میان مدت رفتاری و وابستگی اتنیکی وجود دارد، میتوان جدول مجموعی ذیل را ترتیب نمود:

وابستگی اتنیکی			مدت زمان گرفتاری
مجموع	اقلیت	اکثریت	
31	3	27	1 روز
12	5	7	2 روز
14	10	4	3 روز
5	4	1	4 روز
62	22	40	مجموعه

جدول 2. رابطه میان وابستگی اتنیکی و مدت زمان گرفتاری اشخاص دستگیر شده در شهر X

به سهولت میتوان مشاهده کرد که واقعاً میان دو مشخصه (مدت زمان گرفتاری و وابستگی اتنیکی) رابطه وجود دارد. آمار تحلیل شده بیشتر مشهود میگردد، در صورت که اعداد به فیصدی تبدیل شوند و به اساس این ارقام گراف و یا رسم را ترتیب کرد.

استفاده از واژه نامه های رهنمودی تدوین شده مربوطه (چون Micro- Thesauri - سیستم های معلوماتی و مستند سازی حقوق بشر HURIDOCS) امکان نتیجه گیری های احصائیوی مختلف را میسر میسازد. بطور مثال، میتوان نتیجه گیری های احصائیوی تفصیلی در مورد قربانیان به اساس نوع نقض ها، جنسیت، جوانب اتنیکی و سایر مشخصات، بطور جداگانه و یا در توأمیت را انجام داد. مشابه آن میتوان انواع مختلف معلومات را در مورد مجرمین، بطور مثال سطح ذیدخل بودن آنها، ناحیه که با اشتراک آنها قضیه واقع شده و غیره را تهیه کرد. تشریح نسبتاً تفصیلی وسایل و شیوه های قابل دسترسی تحلیل آمار حمایوی حقوق بشر را مطالعه کننده میتواند در کتاب تحلیل آمار در نظارت حقوق بشر، دریافت نماید.⁴

⁴⁴ Spirer, Herbert F, and Louise Spirer, Data Analysis for Monitoring Human Rights. Washington DC : American Association for the Advancement of Science in cooperation with HURIDOCS, 1993 New edition forthcoming.

9. دیگر چه را میتوان انجام داد

هدف ممد درسی حاضر عبارت از ارائه شرح فعالیت نظارتی، نشان دادن جهات مختلف کار سازمان حامی حقوق بشر بوده است. یکی از استقامت‌ها در همکاری متقابل با موسسات بین‌الحکومتی، بویژه با سازمان‌هایی که نظارت از تطبیق معاهدات را انجام میدهند، خلاصه می‌گردد.⁵ حین تشریح فعالیت نظارتی سازمان‌هایی بین‌الحکومتی از دفتر کمشنر عالی سازمان ملل متحد برای حقوق بشر ذکر نگردید. ولی باید خاطر نشان ساخت که این دفتر در نظارت که اساساً در هماهنگی ساختن برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌هایی حامی حقوق بشر خلاصه شده، نقش کلیدی را ایفا می‌کند. بطور مثال، این دفتر وظایف دارالانشای مورد ضرورت کمیته‌های مختلف درباره معاهدات را انجام میدهد. همچنان این دفتر منبع ارزشمند معلومات است، درباره آنکه شعبات مختلف سازمان ملل متحد برای انکشاف و حمایت حقوق بشر چه میکنند. ذیلاً انواع تدابیر مختلف ارائه شدند که سازمان‌هایی غیر حکومتی بطور اضافی باید انجام دهند تا فعالیت نظارتی آنها بیشتر مؤثر ثابت شود.

نظارت از پلانهای حکومت

ساحه که میتواند از طرف سازمان‌هایی غیرحکومتی، یا به نحو مشارکت فعالانه و یا برای نظارت بعدی، مورد پیگیری قرار گیرد - این پلانهای حکومت برای انکشاف طویل‌المدت اقتصادی و پلانهای توسعه اجتماعی میباشند. غالباً، حکومتات میزان‌های کنترولی (قیدی.م.) به منظور توحید این پلانها را وضع مینمایند. زمانیکه پلانها شکل نهائی را بخود گرفت، سازمان‌هایی غیرحکومتی میتوانند آنها را منحیث معیارها حین نظارت از دست آورد‌های حکومت مورد استفاده قرار دهند.

عیارسازی و تدوین شاخص‌ها

سازمان‌هایی غیرحکومتی حامی حقوق بشر باید شاخص‌هایی موجود مورد استفاده سازمان‌هایی بین‌الحکومتی و حکومتی را مطالعه نموده تا درک نمایند که در شرایط محلی آنها قابل استفاده هستند و یا به وارد کردن برخی تغییرات ضرورت است. مزید بر آن، سازمان‌هایی غیرحکومتی میتوانند برای استفاده خود، شاخص‌هایی را تدوین نمایند، با در نظر داشت آنکه آنها عین منابع را دارا نمیشوند که حکومت‌ها حین اجرای جمع‌آوری تمام عیار معلومات در اختیار دارند.

1- برای معلومات مزید راجع به سازمان‌های بین‌الحکومتی، کار آنها و چگونه با آنها تماس حاصل کرد، میتوانید از منابع ذیل استفاده کنید:

Office of the High Commissioner for Human Rights (Geneva), United Nations Institute for Training and Research (UNITAR) and United Nations Staff College Project (Turin). *Manual on Human Rights Reporting : Under Six Major International Human Rights Instruments*. Geneva: United Nations, 1997.
Office of the High Commissioner for Human Rights, and United Nations Library. *Human Rights on CD-ROM 1999: Bibliographical References to United Nations Documents and Publications*. Geneva: Office of the High Commissioner for Human Rights, and United Nations Library, 1999.
United Nations. Office of Legal Affairs. *Guidelines for the Conduct of United Nations Inquiries into Allegations of Massacres*. New York: United Nations, 1997.
United Nations Centre for Human Rights (ed.). *Human Rights: A Compilation of International Instruments*. vol. 1. New York: United Nations, 1994.

HURIDOCs و برنامه علوم و حقوق بشر انجمن امریکائی مساعدت انکشاف علوم (AAAS) پروژه را هدایت میکند که متوجه تدوین میتودولوژی برای نظارت حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی میباشد.

در چهارچوب این پروژه تعداد فراوان ممد درسی انتشار خواهد یافت که حین نظارت حقوق جداگانه میتوان از آن استفاده کرد. ممد‌های درسی مذکور پیرامون حقوق جداگانه دربر گیرنده موضوع استفاده از شاخص ها، منحيث وسیله نظارت، میباشد.

تهیه گزارشات سایه

یکی از استقامت های ممکنه دیگر کارسازمانهای غیر حکومتی عبارت از ارائه گزارشات "سایه" و یا بدیل میباشد. گزارشات "سایه" گزارشات را گویند که توسط سازمانهای غیرحکومتی برای ارائه معلومات، تکمیل کننده گزارشات منظم حکومت به کمیته های نظارتی تطبیق معاهدات، ترتیب میگردند. گزارش سایه میتواند همه جانبه، احتواکننده عین دایره مسائل که حکومت میخواهد در گزارش خود دربر گیرد و یا اختصاصی، متمرکز به مسائل مشخص، خاصاً به مشکلات اختصاصی، مستمر و مشهود، باشد. هدف این فعالیت در آن نهفته است که کمیته های معاهداتی و حکومت از نکته نظر سازمانهای غیرحکومتی آگاهی حاصل نمایند. در کار بالایی گزارش سایه باید چندین سازمان غیرحکومتی اشتراک ورزند. اینکار بخاطری لازم است که از این طریق حجم وسیع معلومات را میتوان دریافت کرد. علاوه برآن، تعداد بیشتر سازمانها اعتبار آنها ارتقا بخشیده و در نتیجه نزد کمیته های معاهداتی و حکومت وزن آن بیشتر گردد. بهتر است، اگر گروه بتواند کاپی مقدماتی گزارش حکومت را دریافت نماید. متعاقباً میتواند يك سلسله سوالات در رابطه با مسائل و یا عدم دقت در گزارش حکومت، بوجودآیند. گروه میتواند این فهرست را به کمیته معاهداتی برای بررسی و به حکومت گزارش ده برای مباحثه مشترک، تسلیم دهد. برعلاوه آن، این فهرست سوالات میتواند از طرف گروه سازمانها به صفت اساس حین تهیه گزارش بدیل مورد استفاده قرار گیرد و بالایی عدم دقت آن روشنی انداخته و خلاهای معلوماتی گزارش حکومت را رفع کند.

نتیجه گیری

با وصف آنکه مدنظر است تا تشريك مساعي با سازمانهای بین الحكومتی تعمیل گردد، لازم به تذکر است که کار در سطح محلی دارای اهمیت بیشتر میباشد. هدف عمده فعالیت نظارتی باید طورذیل باشد: تأثیر واردکردن بالایی قوانین و سیاست گزاریهایی دولتی، آگاهی حقوقی و معطوف ساختن توجه اتباع به عدم موجودیت و عکس العمل نامتناسب حکومت. سازمانهای حامی حقوق بشر باید نتایج کاربین المللی، بطور مثال تبصره های سازمان های مؤظف برای نظارت از تطبیق معاهدات و یا آمارهای تحلیلی گزارشگران خاص سازمان ملل متحد که مساعدت به فعالیت های در سطح دولتی و محلی را توانمند میسازد، را منحيث وسائل اضافی مورد استفاده قرار دهند. همچنان به همکاری تنگاتنگ و انسجام بیشتر کار سازمانهای غیر حکومتی گوناگون به منظور تحلیل دقیقتر ضروریات واقعی و تاخیر ناپذیر و استقامت های کاری، ضرورت احساس میشود. درصورت که چندسازمان غیرحکومتی با اهداف متفاوت یکجا کار میکنند، مشترکاً تصویر رویداد

ها در کشور را ترسیم مینمایند، این به معنی آنست که استراتژیهای مؤثرتر حمایت و انکشاف حقوق بشر تدوین و تطبیق شده میتواند.

تأویل نامه

قضیه (Case) - حوادث بلاوقفه پی هم که با وضعیت خصوصی فرد رابطه داشته، خاصاً در رابطه با جوانب معین، چون مسائل حقوقی و یا صحت که طور معمول با ذکر زمانی که سازمان مداخله کننده چه وقت بذل مساعدت (خدمات) را آغاز نموده و الی ختم بذل مساعدت (خدمات)، توام مییاشد.

آمار (Data) - قسمتی از معلومات که باید تحلیل گردد تا به اساس این آمار به نتیجه گیری فایق آید. به خاطر داشته باشید که در حوزه تیوری معلوماتی آماریه صفت " سمبول های که برای دریافت معلومات به تحلیل و تجزیه ضرورت دارند" تعریف شده اند. در امور اجتماعی آمار قابل بررسی میتوانند هنوز در مرحله آغازین معلوماتی باشند، با وصف آنکه برای دریافت معلومات مفصلتر روی همرفته به تحلیل و تجزیه آمار نیاز است.

هشدار پیشگیرانه (Early Warning) - ارائه ارزیابی وضع مشخص که نشان دهنده امکان بروز منازعه، خاصاً منازعه قهریه، به منظور آنکه مداخله در وضعیت قبل از لحظه آغاز منازعه واقعی ممکن شود، مییاشد.

مستند کردن (Documentation) - ثبت منظم نتایج بررسی واقعه و یا مطالعه وضعیت خصوصی افراد.

نظارت (Monitoring) - مشاهده دقیق از اوضاع و یا قضیه مشخص که در مرحله طولانی زمانی، مطابق موازین پذیرفته شده، به هدف ارزیابی محتوای نظارتی پیش برده شده و اساس برای اقدامات بعدی شده میتواند.

مأخذ

- Buhl, Dana, and Ann Blyberg (eds.). *Ripple in Still Water : Reflections by Activists on Local- and National-Level Work on Economic, Social and Cultural Rights*. Washington D.C.: International Human Rights Internship Program, 1997. 125 p. Available in English, Arabic, French and Spanish from International Human Rights Internship Program, 1400 K Street, N.W., suite 650, Washington D.C. 20005, United States.
- Dueck, Judith, Manuel Guzman and Bert Verstappen. *HURIDOCS Events Standard Formats: A Tool for Documenting Human Rights Violations*. Versoix: HURIDOCS, 2001. xiii, 245 p. ISBN: 92-95015-00-2. Available from HURIDOCS.
- Dueck, Judith, Manuel Guzman and Bert Verstappen. *Micro-thesauri: A Tool for Documenting Human Rights Violations*. Versoix: HURIDOCS, 2001. vi, 190 p. ISBN: 92-95015-01-0. Available from HURIDOCS.
- Guzman, Manuel. *Getting the Facts Down: Documenting Human Rights Violations*. Bangkok: Asian Forum for Human Rights and Development - Forum-Asia, 1997. 92 p. ISBN 974-89876-1-2. Available from Forum-Asia, 109 Suthisarnwinichai Road, Samsennok, Huwaykwang, Bangkok 10310, Thailand.
- Hansen, Stephen A., *Thesaurus of Economic, Social, and Cultural Rights: Terminology and Potential Violations*. Washington D.C.: American Association for the Advancement of Science and HURIDOCS, 2000. 282 p. ISBN 0-87168-644-9. Available from AAAS Distribution Center, P.O. Box 521, Annapolis Junction, MD 20701, United States. On-line version at <<http://shr.aas.org/ethesaurus/>>.
- Sustainable Measures. *Indicators of Sustainability : Everything You Want to Know about Indicators*. Sustainable Measures. 11 Apr. 2001. <<http://www.sustainablemeasures.com/Indicators/index.html>>.
- Hunt, Paul. *State Obligations, Indicators, Benchmarks, and the Right to Education*. New York: United Nations. Economic and Social Council. Committee on Economic, Social and Cultural Rights, 1998. 7 p. E/C.12/1998/11.
- Jabine, Thomas B. and Richard B. Claude (eds.). *Human Rights and Statistics: Getting the Record Straight*. Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 1992. xvii, 458 p. Available from University of Pennsylvania Press, P.O. Box 4836, Hampden Station, Baltimore, MD 21211, United States.
- Jolly, Richard, et al. *Human Development Report 2000*. New York: Oxford University Press, 2000. xiv, 290 p. ISBN 0-19-521678-4. Available from Oxford University Press, 198 Madison Avenue, New York 10017, United States.
- McChesney, Allan. *Promoting and Defending Economic, Social & Cultural Rights: A Handbook*. Washington D.C.: American Association for the Advancement of Science, HURIDOCS, 2000. xviii, 198 p. ISBN 0-87168-645-7. Available from AAAS Distribution Center, P.O. Box 521, Annapolis Junction, MD 20701, United States.
- International Human Rights Internship Program, and Asian Forum for Human Rights and Development. *Circle of Rights: Economic, Social & Cultural Rights Activism: A Training Resource*. Washington D.C.: International Human Rights Internship Program, and Asian Forum for Human Rights and Development, 2000. xii, 660 p. Available from International Human Rights Internship Program, 1400 K Street, NW, suite 650, Washington D.C. 20005, United States.
- Long, Scott. Making the Mountain Move: An Activist's Guide to How International Human Rights Mechanisms Can Work for You. International Gay and Lesbian Human Rights Commission. 8 Jan. 2001. <<http://www.iglhrc.org/news/factsheets/unguide.html>>.
- 41
- Office of the High Commissioner for Human Rights (Geneva), United Nations Institute for Training and Research (UNITAR) and United Nations Staff College Project (Turin). *Manual on Human Rights Reporting : Under Six Major International Human Rights Instruments*. Geneva: United Nations, 1997. xiii, 537 p. ISBN 92-1-100752 6. Sales No. GV.E.97.0.16. Available from United Nations Sales Office, United Nations Building, New York 10017, United States or United Nations Sales Office, Palais des Nations, CH-1211, Geneva, Switzerland.
- Office of the High Commissioner for Human Rights, and United Nations Library. *Human Rights on CD-ROM 1999: Bibliographical References to United Nations Documents and Publications*. Geneva: Office of the High Commissioner for Human Rights, and United Nations Library, 1999. 4th ed. ISBN 92-1-100769-0. Sales No. E.GV.98.0.9. Available from United Nations Sales Office, United Nations Building, New York 10017, United States or United Nations Sales Office, Palais des Nations, CH-1211, Geneva, Switzerland.
- Ravindran, D.J., Manuel Guzman and Babes Ignacio. *Handbook on Fact-Finding and Documentation of Human Rights Violations*. Manila: Asian Forum for Human Rights and Development - Forum-Asia, 1994. viii, 140 p. ISBN 971-91436-0-6. Available from Asian Forum for Human Rights and Development - Forum-Asia, 109 Suthisarnwinichai Road, Samsennok, Huwaykwang, Bangkok 10310, Thailand.
- Spirer, Herbert F., and Louise Spirer. *Data Analysis for Monitoring Human Rights*. Washington D.C.: American Association for the Advancement of Science in co-operation with HURIDOCS, 1993. 144 p. ISBN 0-87168-542-6. Available from AAAS Distribution Center, P.O. Box 521, Annapolis Junction, MD 20701, United States. New edition forthcoming.

United Nations. Office of Legal Affairs. *Guidelines for the Conduct of United Nations Inquiries into Allegations of Massacres*. New York: United Nations, 1997. 112 p. ISBN 92-1-100641 4. Sales No. E.97.1.21. Available from United Nations Sales Office, United Nations Building, New York 10017, United States or United Nations Sales Office, Palais des Nations, CH-1211, Geneva, Switzerland.

United Nations Centre for Human Rights (ed.). *Human Rights: A Compilation of International Instruments*. vol. 1. New York: United Nations, 1994. 950 p. United Nations Sales number E.94.XIV.1, UN doc. ST/HR/1/Rev. 5 (vol. 1). ISBN 92-1-154099-2. Available from United Nations Sales Office, United Nations Building, New York 10017, United States or United Nations Sales Office, Palais des Nations, CH-1211, Geneva, Switzerland.

United Nations Office at Geneva. Centre for Human Rights. *Communication Procedures*. Geneva: United Nations Office at Geneva. Centre for Human Rights, 1989. Human Rights Fact Sheet No. 7. 18 p.

United Nations Office at Geneva. Centre for Human Rights. *National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights*. Geneva: United Nations Office at Geneva. Centre for Human Rights, 1993. Human Rights Fact Sheet No. 19. 17 p.

اثر حاضر عبارت از انتشارات سلسله ممد هاي درسی عملي بوده كه متوجه ارتقاي ظرفيت سازمانهاي حامي حقوق بشر در عرصه فعاليت هاي نظارتي و مستندسازي مي باشد. سلسله يادشده دربرگيرنده ممد هاي درسی ذيل اند:

- جلد 1: نظارت چيست
- جلد 2: مستند سازي چيست
- جلد 3: مركز منابع را چگونه تاسيس كرد
- جلد 4: فهرست بندي چگونه صورت ميگيرد
- جلد 5: اسامي اشخاص را چگونه ثبت كرد
- جلد 6: معلومات را چگونه جستجو كرد
- جلد 7: با انواع مواد معلوماتي خاص چگونه برخورد كرد
- جلد 8: علامت گذاري را چگونه انجام داد